Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг рўзномаси

1991 йил 29 май
ЧОРШАНБА
№ 101 (5.143).
БАҲОСИ 8 ТИЙИН

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган ◆ Ҳафтада беш марта чоп этилади

ПИЛЛА — ДАВЛАТГА

Бўз районидаги Шодмонов номли жамоа хўжалигининг кумуш тола усталари Андижон вилоятида биринчи бўлиб пилла сотиш режасини бажардилар. Бу қўрик хўжалик меҳнаткашлари 250 қути қурт уруғининг ҳар биридан ўртача 75 килограммдан пилла олиб, қабул пунктига 18 тоннадан кўпроқ пилла жўнатдилар.

Жамоа хўжалигининг пиллакорлари ўз имкониятларини чамалаб кўриб, давлат буюртмасига қўшимча равишда икки минг килограмм пилла топширишга аҳд қилдилар.

• • •

Андижон вилоятининг бошқа хўжалиги Олтинкўл районидаги Калинин номли жамоа хўжалигида ҳам пилла мавсуми авжида. Бу хўжалик вилоятдаги сара пилла тайёрловчи энг катта хўжаликлардан биридир.

Шу йил бу ерда 638 қути қурт уруғидан сара қурт олишга ва келаси йил ҳосилини тайёрлаш учун Андижон қурт заводига деярли 40 тонна сифатли пилла етказиб беришга аҳд қилишган.

Дастлабки натижалар умидбахшдир. Чунончи пиллачилар Маҳбуба Қозоқова билан Матлуба Бозорова ҳар бир қути қурт уруғидан 112—115 килограмм пилла олдилар. Бошқа пиллачилик звенолари эришган натижалар уларникидан бир озгина паст холос.

• • •

Мамлакатда қайта ишлаш корхоналари учун пилла етказиб берадиган энг катта вилоят — Фарғона вилояти пиллачилари мавсумни муваффақиятли бошладилар. Қабул пунктларига бу йилги пилланинг дастлабки юз тоннаси топширилди.

Ҳамма жойда қурт боқишнинг тезкор усулларидан ва биостимуляторлардан фойдаланиш туфайли илғор пиллачилар мўл ҳосил олишмоқда. Масалан, Тошлоқ районидаги «Ленинград» жамоа хўжалигида Ҳафиза Эрматова бошлиқ оилавий звено бир қути қурт уруғидан 92 килограмм биринчи нав пилла олди. Бошқа кўпгина звенолар ҳам ўз шартнома мажбуриятларини анча ошириб бажардилар.

Бу йилги мавсумда фарғоналик кумуш тола миришкорлари давлат буюртмаси ҳисобига истеъмолчиларга 5860 тонна сифатли пилла етказиб берадилар.

Манфаатдорлик ошгач

Кейинги беш-олти йил давомида хўжаликда тутзорлар кенгайтирилиб 70 гектарга етказилди. Бунинг устига янги йилдан бошлаб пилланинг харид нархи оширилди.

— Шу боис, — дейди Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси М. Исматов, — бу йилги мавсумда пиллакорлар қурт боқишга бажонидил киришдилар. Барг ортиб қолди. Ҳосил мўл, сифатли бўлди. Ҳозиргача 25 тонна ўрнига 27 тоннадан ортиқ пилла топширилиб, режа ошириб бажарилди.

Илғор пиллакорлардан Жамила Абдуалимова 245 килограмм, Карима Эрмекбоева 188 килограмм, Шовкат Толипов 159 килограмм, Холдор Қодирова 158 килограмм, Шаҳодат Муҳиддинова 155 килограмм пилла топширдилар.

Агар ҳар килограмм пилланинг харид нархини ўртача 18 сўмдан ҳисоблайдиган бўлсак, бу пиллакорларга 3—3,5 минг сўмдан нақд пул тегиши мумкин.

Н. ИСАЕВ.

Ҳар гектар ердан 35 центнердан оқ олтин етиштириш иштиёқида жавлон ураётган Дўстлик районидаги Ленин номли давлат хўжалиги «Пахтакор» ширкатининг Омон Абдуллаев етакчилик қилаётган звено деҳқонлари дала ишларини намунали ўтказаяптилар. Мавжуд 80 гектар майдондаги ғўзалар таги иккинчи марта сифатли юмшатилиб, бегона ўтлардан тозаланди.

СУРАТЛАРДА: 1. Звено бошлиғи Омон ва механизатор Эргаш Абдуллаевлар ниҳолларни кўздан кечиришмоқда. 2. Ғўза қатор ораларига ишлов бериш пайти.

У. ҚЎШВОҚОВ олган суратлар.

БУТУН КУЧ — ПАРВАРИШГА

Бу йилги баҳор деҳқонларимиз учун аввалгига сахийлик қилди. Экин майдонларимизнинг деярли ярми тоғ яқинига жойлашган. Бизнинг шароитда кўкламнинг бирор марта таҳлика солмаганини эслай олмайман. Андижон осмонида дўппидай қора булут пайдо бўлса, у албатта Марҳаматдан ўтади. Жаламми, селми, қатқалоқ дейсизми, ҳаммасини ҳар баҳорда бошдан кечирамиз, минг-минг гектар ернинг чигитини қайтадан экамиз.

Жорий кўкламда экиш-тикишни қулай муддатларда ўтказдик. Уни бор-йўғи ўн кунда тамомладик. Мавжуд 8.205 гектар майдоннинг 600 гектарида уруғ пуштага қадалди. Салкам 2.000 гектар пахтазоримиз шағалли ва адир ерларда жойлашган. Уларга чигит суви бериб кўчатларни ундириб олдик. Яганалашдан кейин ҳар гектар майдонда ўртача 110 минг тупдан ниҳол қолди. Бу айни муддао. Шу кўчатларни асраб, ҳосилга киритиб олсак, пайкалларда топшириққа яраша пахта етиштириш мумкин.

Дастлабки ютуғимиз ҳам мана шу бўлди. Ҳар бир уяда соғлом ниҳоллар олиниб, гектарлар тўлиқ бўлишига эришдик.

Экин майдонларимиз турлича шароитда жойлашган. Бир хўжалигимиз Ленин районига туташ бўлса, иккинчиси тоғ этагида. Бирида чигит экиш бошланганда, иккинчисида дала ҳали лой бўлади. Шунинг учун уруғ қадашда, яганалашда, ишлов беришда фарқ бўларди. Бу гал шу нарса унчалик сезилмади. Райондаги мавжуд 7 та хўжаликнинг жами 141 бригадасида экиш баравар бошланиб, кетма-кет тугалланди.

Ишлар яхши бораётганди. Кўкламнинг охирида об-ҳаво инжиқ келди. Уст-устига ёғингарчилик рўй бериб, аҳволни мураккаблаштирди. Майдонларни қатқалоқ қоплади. Деҳқонларимиз бундай ҳолни биринчи марта кўришаётгани йўқ. Шу боисдан ҳеч ким иккиланиб, довдираб қолмади. Аксинча уюшқоқлик, тадбиркорлик билан иш юритилмоқда.

Механизаторларимиз дастлабки культивацияга доимо пухта тайёргарлик кўришади. Бу гал ҳам ишни бошлашдан аввал 145 та чопиқ тракторининг ҳар бири созланиб, қайта-қайта текшириб чиқилди. Қатор ораларига ишлов бериш билан бир пайтда экинга озуқа киритилди. Культивациядан аввал кўчатларнинг атрофи бир карра кетмон чопиғидан чиқарилганди. Буларнинг ҳаммаси биринчи ишловни қисқа муддатларда ўтказиш имконини берди. Шундан кейин дастлаб шағалли ва адир ерлардаги, сўнгра пастки майдонлардаги ниҳолларни суғоришга киришилди. Биринчи сувда ниҳол теварагини захлатмасликка, иложи борича обиҳаётни югуртириб суғоришга ҳаракат қилинди. Чопиқдан, культивациядан чиққан, озиқлантирилиб, суғорилган ниҳоллар дуркунлашди. Айни пайтда иккинчи ишлов олиб борилмоқда.

Парвариш бундай шитоб билан давом этаётганлигининг сабаби бор. Пахтачиликда тўлиқ ижара усулига ўтилган. Пахтазорлар имкониятга қараб ҳар бир оилага 1—4 гектардан тақсимланган. Ўртача эса ҳар оилага 1,25 гектардан тўғри келади. Ҳар гектар ерга тўланадиган маош, йиллик иш ҳақи тайин. Ишлов даврида нималар қилиш кераклиги аниқ. Бригадир эшикма-эшик юриб ишга чақиришига ҳожат йўқ.

Шунингдек, далада ишловчиларга иложи борича қулай шароит яратиб берилаяпти. 141 та шийпон жиҳозлаб қўйилган. Уларда ҳордиқ чиқариш учун имконият мавжуд. Ҳар бир шийпонда мавсумий боғча ишлаб турибди. Томорқаси оз оилаларга даладан қўшимча ер ажратиб берилган.

Экинга иккинчи ишлов бериш биринчисига нисбатан бирмунча мураккаб кечмоқда. Бу бежиз эмас. Аввало ушбу пайтда ипак қурти парвариши авж олиб, кўпчиликни ўзига банд этади. Шунинг учун иложи борича вақтни тежашга тўғри келади. Ғўзага ёввойи ўтнинг хавфи ҳам шу даврда кучаяди. Демак, ҳар кун, ҳар соатни ғанимат билиб ишлаш керак. Ижарачиларга ҳамма шароитни яратишга интилаяпмиз. Уларни кундалик рўзғор учун зарур бўлган ун, шакар, ёғ, чой ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш жуда муҳим. Бу борада матлубот жамияти билан ҳамкорликда иш юритишни режалаштирдик. Юқорида айтилган молларни маҳалла қўмиталари орқали тақсимлаш меҳнаткашларнинг вақтини тежайди.

Деҳқоннинг кўнгли рўзғоридан тинч бўлсагина ишида унум ва барака бўлади. Тўғри, ҳар томонлама таъминотни яхшилаймиз, истаган нарсани муҳайё қиламиз, деб ваъда бериш қийин. Аммо энг зарур молларга уларни зориқтирмасликка интилаяпмиз.

Районимиз пахтакорлари зиммасида 27 минг тонналик оқ олтин хирмони яратишдек оғир масъулият турибди. Уларнинг меҳнат кўтаринкилиги, кайфияти, ўз ишига иштиёқи доимо бугунгидек бўлса, кўзланган мақсадга эришилиши аниқ. Хуллас, ҳозир ҳамманинг фикри-зикри, бутун куч-ғайрати далага, ғўза парваришига қаратилмоқда. Бу ҳаракатларимиз зое кетмаслигига ишонч комил.

А. ТЎРАЕВ,
Марҳамат район деҳқончилик-саноат уюшмаси раисининг биринчи ўринбосари.

ОДИЛОНА ТАҚСИМОТ

Сув нафақат инсоннинг, балки ҳайвонот ва наботот дунёсининг ҳаёт манбаидир. Бинобарин, унга ўзимизнинггина эмас, айни пайтда бутун яшаш-яшаришнинг насибаси сифатида қарашимиз керак. Сўнгги йилларда минтақамизда қишлоқ хўжалиги экинларини обиҳаёт билан таъминлаш жиддий муаммога айланмоқда. Аввало сув ресурслари чегараланган. Асосий манбаи бўлмиш Сирдарё ва Амударё Ўрта Осиё жумҳуриятлари ҳамда Қозоғистон деҳқончилиги учун бениҳоя катта аҳамиятга эга. Орол тақдири, гоҳо рўй бераётган обиҳаёт танқислиги жумҳуриятлараро сув тақсимотини янада мушкуллаштираяпти.

Душанбе шаҳрида беш кун давом этган кенгаш ана шу масалага бағишланди. Унда Тошкентдаги «Союзхлопок», Тожикистондаги «Деҳқончилик», Туркманистондаги «Семена» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмалари, «Средазгипроводхлопок» ва Қозоғистон сув хўжалиги илмий-тадқиқот илмгоҳлари, Бутуниттифоқ суғориш тармоқларини комплекс автоматлаштириш ва механизациялаш илмий-тадқиқот илмгоҳи, Сув ресурсларидан умумий фойдаланиш илмгоҳининг мутахассис-олимлари қатнашдилар. Мавжуд обиҳаётни одилона тақсимлаш усули, яъни суғориладиган ерларни гидромодул (сув тақсимотини) районлаштиришнинг Ўрта Осиё ва Жанубий Қозоғистон учун ягона шаклини ишлаб чиқиш анжуман кун тартибига қўйилди.

— Кенгашда Ўрта Осиё ҳудудидаги сув хўжалиги бўйича ишловчи илмгоҳларда тўпланган илмий тадқиқотлар асосида минтақа учун мақбул гидромодул районлаштириш шакли ҳамда қишлоқ хўжалиги экинларининг биологик ва гидрологик коэффициентлари ишлаб чиқилди, — дейди анжуман қатнашчиси, «Союзхлопок» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси мелиорация бўлимининг мудири, қишлоқ хўжалиги фанлари номзоди Нуриддин Маллабоев. — Натижада деҳқончиликдаги сув тартиби ва экинларнинг ўсув даврида обиҳаётни тақсимлаш ягона усул билан амалга ошириладиган бўлди. Бунинг аҳамияти шундаки, ушбу соҳада илгари рўй бериб турган баҳс-мунозаралар ва тортишувлар барҳам топади, иқтисод қилинган сув эса Оролга қуйилади.

Э. ИБРОҲИМОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

УЮШМА ҲАРАКАТДА

Ўзбекистон ССР деҳқонлар уюшмасининг Самарқандда бўлиб ўтган семинар-кенгаши қатнашчилари тажриба алмашдилар, келажакда қилинадиган ишлар режасини белгилаб олдилар. ЎзТАГ мухбири Н. Остонов уюшма раисининг биринчи ўринбосари Ҳ. Л. Йўлдошев билан суҳбатлашди.

— Ҳамидулла Лутфуллаевич, семинар-кенгашнинг асосий мақсади нимадан иборат эди?

— Бизнинг уюшма ташкил топганидан буён бир йил ўтди. Ҳамма жойда таъсис мажлислари ўтказилди. Бундай семинар-кенгаш эса биринчи маротаба ташкил қилинди. Уни ўтказишдан мақсад нима? Деҳқонлар уюшмасининг фаолият доирасига нималар киришини ҳали ҳамма ҳам тўғри тушунмаяпти. Айрим район деҳқончилик-саноат уюшмаларида гўёки уюшмалар «Бизнинг ишимизни қиляпти» деган нотўғри тасаввурлар пайдо бўлмоқда. Яна бир бор тушунтириб ўтаман: бизнинг уюшмамиз — жамоат ташкилоти, у жамоа ва давлат хўжаликларининг манфаатларини ҳамда ҳуқуқларини ҳимоя қилади, хўжалик фаолияти билан мутлақо шуғулланмайди, лекин бундай фаолиятда ёрдам беришга тайёр.

— Уюшма хўжаликларнинг манфаатлари ва ҳуқуқларини ҳимоя қилганлигини кўрсатувчи аниқ мисоллар борми? Бу йўналишда нималар қилинаяпти?

— Ўтган йили биз давлат ва жамоа хўжаликларидан олинадиган транспорт солиғи бекор қилинишига эришдик. Натижада республика хўжаликлари қарийб 25 миллион сўмни сақлаб қолди. Ёки бошқа бир мисол. Бу йил хўжаликлардан олинадиган даромад солиғи 97 миллион сўмни ташкил этади. Бизнинг саъй-ҳаракатларимиз шарофати билан деҳқонлар бу тўловлардан озод қилиндилар.

Ҳозир хўжаликлардан олинадиган 15 га яқин солиқ тури бор. Машинадан фойдаланаяпсанми — солиқ тўла, даромад олаяпсанми — солиқ тўла, ердан фойдаланаяпсанми — яна солиқ тўла... Буларнинг барчаси ташаббусни бўғяпти, хўжаликларни заифлаштирмоқда. Шу туфайли биз келажакда барча солиқлар бекор қилинишига ва фақат биттаси, лекин унча катта бўлмаганини қолдиришга интиляпмиз.

Бизнинг асосий мақсадимиз — деҳқончилик-саноат комплексида чуқур ижтимоий-иқтисодий ўзгартишлар қилиш, унинг ривожланишини таъминлаш, деҳқонларнинг турмуш ва меҳнат шароитларини яхшилашдир.

— Уюшманинг қанча бошланғич ташкилоти бор?

— Республика деҳқончилик-саноат комплексининг деярли барча хўжаликлари, корхоналари ва ташкилотлари уюшмага аъзо бўлган — ҳозир улар 2265 тага етган. Фарғона, Наманган, Андижон вилоятларининг барча хўжаликлари уюшмага аъзо бўлди. Менимча, бу семинар-кенгашдан кейин бошқалар ҳам уюшмага аъзо бўлиш уларга фақат фойда келтиришини тушуниб етадилар.

— Ҳозир чет эл фирмалари билан алоқалар кенгаймоқда. Уюшма бу йўналишда бирор бир иш қиладими?

— Албатта. Ҳар бир хўжалик катта даромад ола бошлаши учун ўз қайта ишлаш корхоналари тармоғини кенгайтириши керак. Деҳқонлар уюшмаси кичик корхоналар барпо этиш учун чет эл фирмаларидан машина-ускуналар сотиб олишда ёрдам беради. Бунда аъзолик бадалларининг муайян қисмидан фойдаланиш мўлжалланмоқда.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

Ўзгалар парваришига муҳтож ёлғиз пенсионерларни ижтимоий ҳимоялаш юзасидан қўшимча тадбирлар тўғрисида

1. Ўзгалар парваришига муҳтож ёлғиз пенсионерларнинг турмуш даражаси пастлигини ҳисобга олиб, инсонпарварлик, меҳр-мурувват туйғусидан келиб чиқиб ва шу тоифадаги пенсионерлар ижтимоий жиҳатдан ҳимояланишини таъминлаш мақсадида уларга қуйидаги имтиёзлар берилсин:

— Уй ҳақи ва коммунал хизматлар (сув таъминоти, газ, электр ва иссиқлик энергияси) учун ҳақ тўлашдан озод қилинсин;

— Умумий фойдаланишдаги шаҳар йўловчи ташиш транспортида (таксидан ташқари) ва қишлоқ жойларда ўзлари яшайдиган маъмурий район ҳудудида умумий фойдаланишдаги автотранспортда бепул юриш ҳуқуқи берилсин;

— Шифокорлар рецепти билан бериладиган дорилар учун ҳақ тўлашдан озод қилинсин;

— Белгиланган миқдордаги энг зарур моллар бепул берилсин.

2. Ўзгалар парваришига муҳтож ёлғиз пенсионерлар пенсия гувоҳномасининг республика ижтимоий таъминот идоралари берадиган махсус қўшимча варақаси биринчи бандда кўрсатилган имтиёзлардан фойдаланиш ҳуқуқини берувчи ҳужжат деб белгилансин.

3. Ўзбекистон ССР Ижтимоий таъминот вазирлиги, Ўзбекистон ССР Уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти вазирлиги, Ўзбекистон ССР Савдо вазирлиги, Ўзбекбирлашув, Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва бошқа манфаатдор идоралар билан биргаликда 1-бандда кўрсатилган имтиёзларни бериш тўғрисида низом тайёрласин.

4. Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси мазкур Фармонни амалга ошириш юзасидан қарор қабул қилсин.

5. Ўзбекистон ССР вазирликлари ва идоралари, совет ва хўжалик идоралари жойлардаги ёлғиз пенсионерларга ҳар томонлама ёрдам кўрсатиш ишини кучайтирсинлар, жамоат ташкилотларининг, корхоналарнинг, муассасаларнинг ва фуқароларнинг муҳтож пенсионерларга ёрдам бериш борасидаги хайрия фаолияти қўллаб-қувватлансин ва ривожлантирилсин.

6. Мазкур Фармон 1991 йил 1 июлдан бошлаб кучга киритилсин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 27 май.

Ўзбекистон ССР Президентининг Фармонига шарҳ

Ўзбекистон ССРда яшайдиган ўзгалар парваришига муҳтож бўлган ва Ўзбекистон ССР Ижтимоий таъминот вазирлигининг муассасалари рўйхатида турган ёлғиз кекса пенсионерлар кўп. Қариндош-уруғлари, оиласи бўлмаган ва энг кам миқдорда пенсия оладиган бу одамлар озиқ-овқат маҳсулотлари ва энг зарур моллар нархи оширилишидан, айниқса, кўп азият чекдилар.

1991 йил 1 июлдан бошлаб кучга киритиладиган ушбу Фармон шу тоифадаги аҳоли моддий таъминотини яхшилаш мақсадида уларга имтиёзлар беради. Бундай шахсларнинг номма-ном рўйхатини район (шаҳар) ижтимоий таъминот бўлими халқ депутатлари район (шаҳар) Совети ижроия комитети билан биргаликда тузади.

Пенсия дафтарчасининг махсус қўшимча варақаси шу имтиёзлардан фойдаланиш ҳуқуқини берувчи ҳужжат ҳисобланади. Бу қўшимча варақа район-шаҳар ижтимоий таъминот бўлимининг муҳри ва масъул шахс имзоси билан тасдиқланган бўлади.

Имтиёзлардан фойдаланиш ҳуқуқини олган ёлғиз пенсионерлар пенсия гувоҳномасининг қўшимча варақаси асосида район-шаҳар ижроия комитетининг ёки корхонанинг (уй идорага қарашли бўлса) уй-жойдан фойдаланиш ташкилоти томонидан квартира ва коммунал хизмат учун ҳақ тўлашдан озод қилинади. Ижарачининг шахсий ҳисоб варақасига бу ҳақда ёзиб қўйилади.

Жамоат транспортида (таксидан ташқари) бепул юриш учун ҳам пенсия гувоҳномасини қўшимча варақа билан бирга кўрсатиш зарур.

Ёлғиз, меҳнатга лаёқатсиз пенсионерлар Улуғ Ватан уруши ногиронлари ва иштирокчилари каби энди шифокор рецепти билан дори-дармонларни бепул олишади. Дорилар соғлиқни сақлаш муассасаси СССР Соғлиқни сақлаш вазирлигининг буйруғи билан тасдиқланган махсус бланкага ёзилган рецепт билан олинади.

Яшаш жойига қараб бириктилган дўконда ёлғиз пенсионерга тасдиқланган рўйхатдаги энг зарур молларни белгиланган миқдорда бепул бериш учун улар рўйхатга олинади. Бу ҳақда шу мақсад учун тутилган махсус дафтарга ёзиб қўйилади.

Шу билан бирга Ўзбекистон ССР вазирликларига, идораларига, совет ва хўжалик идораларига жойларда ёлғиз пенсионерларга улар турмуш даражасини оширишда ҳар томонлама ёрдам кўрсатиш ишини кучайтириш, жамоат ташкилотлари, корхоналар, муассасалар ва фуқароларнинг хайрия фаолиятини кенг ривожлантириш тўғрисида кўрсатма берилган.

Валентин ПАВЛОВ:

«ТАШАББУСИНГИЗНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАЙМАН»

СССР Бош вазири В. С. Павлов 22—25 майда Ўзбекистонда бўлди. У жумҳурият ҳаёти ва унинг муаммолари билан танишди. Жала ва тошқиндан зарар кўрган бир қатор вилоятлар ва ноҳияларга сафар қилди. Қорақалпоғистон, Хоразм ва Тошкент вилоятларидаги корхоналар ва хўжаликларнинг меҳнаткашлари билан учрашди. Нукус ва Урганчда партия, совет ва хўжалик фаолларининг йиғилишлари ўтказилди. Уларда мамлакат Бош вазири марказнинг жумҳуриятга кўрсатадиган ёрдами дастурини, табиий офат туфайли кўрилган улкан зарарнинг ўрнини тўлдириш режаларини баён қилди. Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг кеча бўлиб ўтган мажлисида ҳам шу ҳақда гап борди. СССР ҳукуматининг бошлиғи совет халқлари қардошлиги муносабатлари ва ўзаро ёрдами амалда яна бир карра ўз ифодасини топади, жумҳурият кулфатда ёлғиз қолмайди, деб ишонтирди.

В. С. Павловнинг Ўзбекистон бўйлаб сафарида унга Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов, Туркманистон ССР Бош вазири Ҳ. А. Аҳмедов, Қорақалпоғистон ва вилоятларнинг раҳбарлари ҳамроҳ бўлишди.

Валентин Сергеевич «Рабочая трибуна» мухбирининг саволларига жавоб қайтариб, жумладан, қуйидагиларни қайд этди:

— Мен бу сафаримдан яна бир мақсадни — яъни, жумҳуриятнинг бозорга ўтиш арафасидаги ҳозирги шарт-шароитлари қандай эканлигини ўрганишни кўзда тутган эдим. Бу маънода Ўзбекистон ҳавас қиларли даражада эмас. Жумҳурият неча ўн йиллар давомида хом ашё ўлкаси сифатида ривожланиб, фойда ўрнига зарар кўрса ҳам, умумий вазифани бажариб келди. Жумҳурият бозор иқтисодиётига ўтаётган бир пайтда ривожланган қайта ишлаш саноатига ва товар ишлаб чиқариш базасига эга бўлмаслигида ундаги аҳолининг айби йўқ. Боз устига Ўзбекистон Орол муаммолари билан боғлиқ экологик ҳалокат зонасидадир. Бундай аҳволни умумий куч-ғайратларни сафарбар этиш орқали ўнглаб олиш лозим.

— Ўзбекистондаги, умуман олганда эса бутун Ўрта Осиё минтақасидаги энг ўткир муаммолардан бири ишсизликдир. У айни пайтда қолоқ ижтимоий база ва аҳоли турмуш даражасининг ниҳоятда пастлиги билан боғланиб кетган. Жумҳурият ушбу муаммоларни ҳал этишда Иттифоқ идораларининг кўмагига умид қилса бўладими?

— Шак-шубҳасиз. Тўғри, лойиҳалар илгари ҳам бўлган. Бироқ улар, менинг фикримча, кабинетларда тўқилган бўлиб, реал ҳаётдан узилиб қолган эди. Масалан, минтақа аҳолисини кенг кўламда бошқа ерларга кўчириб жойлаштириш дастурини олайлик. Бироқ, ҳеч ким ихтиёрий равишда бу ердан кўчишни ўйлаб ҳам кўрмайди. Иқтисодиёт структурасини аҳоли эҳтиёжларига қараб буриш лозим. Биз эга бўлган улкан табиий бойликларни қайта ишлаш даражасини ошириш зарур. Бу — минтақадаги, жумладан, Ўзбекистондаги муаммоларни ҳал этиш йўлларидан бири бўлади.

— «Рабочая трибуна» таҳририяти муаммоларнинг ниҳоятда мураккаблигини тушуниб, ишсизликдан муҳофаза қилувчи Бутуниттифоқ жамғармасини ташкил этиш ташаббуси билан чиқди. Сиз мамлакат Бош вазири сифатида бу ташаббусни қандай баҳолайсиз?

— Давлат жиддий масалаларни ҳал этар экан, ҳар қандай ёрдамдан воз кечишга ҳаққи йўқ. Ягона шарт шуки — ишлар юксак савияда олиб борилиши даркор. Одамларга ёрдам бермоқ учун нимани, қаерда ва қандай тарзда бажариш лозимлигини аниқ-равшан билиш шарт. Масалан, биз бориб кўрган Нукус уйсозлик ёки Хива гилам комбинатлари жамоаларига қандай ёрдам бера оламиз? Қорақалпоғистонда 40 мингдан зиёд, бошқа минтақаларда эса бундан ҳам кўпроқ ишсиз мавжуд. Фақат капитал маблағлар, моддий мададнинг ўзи кифоя эмас. У ердагиларни маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш ҳам даркор. Одамларга бозор шарт-шароитларига ўтишда маънавий ёрдам берайлик.

Шу жиҳатдан олганда сизлар бошлаган ташаббусни меҳр-шафқат ишига ўхшатгим келади. Масалан, бунда тиббиёт ходимлари эпидемияда дастлабки зарбани ўзларига олганлар. Албатта, бу таққослаш шартли. Аммо аҳамияти нуқтаи назаридан эса, одамлар учун жамғармани вужудга келтириш жуда муҳимдир. Ўзбекистондаги муаммолар билан танишув бунга яна бир карра ишонтирди. Хуллас, сизларнинг ташаббусингизни ихтиёримиздаги барча воситалар билан қўллаб-қувватлаймиз.

Рустем ТЭЛЛЬ,
(ўз мухбиримиз).

(«Рабочая трибуна», 1991 йил, 25 май).

ТОМОРҚА—ДАСТУРХОН БАРАКАСИ

3-САҲИФА

ДЕҲҚОН МАНФААТИ ЙЎЛИДА

Нурмуҳаммад УМАРОВ,
Октябрь район партия комитетининг биринчи котиби, район Кенгашининг раиси.

Районимиз Жиззах даштининг энг кейин ўзлаштирилган ҳудудида жойлашган. Чўл шароитида одамларни жалб қилиш, тутиб туриш осон эмас. Айни пайтда ҳаммаси бўлиб 5.600 оила истиқомат қилаяпти. Уларнинг ер билан таъминланиши қандай дерсиз? Бизда бу муаммо деярли ҳал этилган. Республика партия ва ҳукуматининг 1989 йил 15 августдаги қарори бўйича 1.100 гектар майдон одамларга тақсимланганди. Республика Президентининг шу йил 11 январдаги фармони юзасидан районимизга 350 гектар ерни аҳолига томорқа сифатида ажратиш йиллик топшириғи белгиланди. Уни 1 майга қадар 150 гектарга адо этдик.

Топшириқ ярмига ҳам уддаланмаганлиги қизиқ туюлиши табиий. Шубҳасиз жумҳурият раҳбарияти бу соҳада халқпарвар сиёсатни амалга ошираяпти. Жумладан юқоридаги фармон ҳам шу фикрнинг исботи. Лекин гап шундаки, биз учун белгиланган 350 гектарлик топшириқ аниқ вазиятдан келиб чиқиб қабул қилинмаган. Ҳозирги дамларда даштда ер бериш-бермаслик муаммоси йўқ дейиш мумкин. Бирор кишидан томорқа ололмай сарсон юрганлиги тўғрисида шикоят ёки нолиш эшитмайсиз. Бунинг сабаби бор, албатта. Қўриққа четдан кишиларни келтириш мақсадида бу ерларни ўзлаштириш лойиҳасида ҳар ишловчига 17 сотихдан ер ажратиш кўрсатилган. Эндиликда сир эмас, даштда меҳнат қилганларга доимо уйи ёки коттежи олдидаги 6—7 сотих ҳисобга олинган ҳолда даладан ул-бул етиштириш учун 13—14 сотих ер берилган. Буни бошқачароқ айтганда томорқа деса бўлади.

Хўш, чўл шароитида ерни доимий қилиб бериш мумкинми? Мен бу масалага эҳтиёткорлик билан ёндашишни маъқул кўрардим. Чунки ҳар бир хўжаликда 3—5 минг гектардан экин майдони бор. Унинг аҳолиси эса битта, яъни марказий қўрғонда яшайди. Айтингчи, совхоз уйларида истиқомат қилувчи кишиларга қаердан қўшимча томорқа ажратган маъқул? Агар қўрғоннинг теварагидан берилса 10—15 чақирим узоққа бориб ишлайдиган одамлар шахсий томорқасида қачон ишлайди? Бунинг устига ишчиларнинг бир жамоадан иккинчисига кўчиб юриши тўхтагани йўқ. Шу боисдан биз ҳозирча уларга аввалгидек ўзлари меҳнат қилаётган жамоа еридан томорқа ўрнида жой ажратишни маъқул деб биламиз.

Фармон бўйича районимизга белгиланган топшириққа кўра 200 гектарни кимга беришни билмаяпмиз. Бу юқори ташкилотнинг биздаги жами оила миқдорига нисбатан қабул қилган тадбири. Ҳолбуки бугунги кунда ҳеч бир хўжаликда ер масаласи муаммо бўлаётгани йўқ.

Мен яна бир нарсани таъкидлашни истардим. Фармонни дастак қилиб олиб, кўркўрона иш тутмаслик керак. Ура-урачилик, мавсумбозлик ҳеч қачон ўзини оқламаган. Шундай экан, жумҳурият раҳбарияти ўтказаётган сиёсатни тўғри тушунишимиз, кўрсатмаларини шароитга қараб бажаришимиз лозим. Масалан, бизда турли оилалар бор. Коттежда турадиган ўзи шифокор, хотини муаллим бўлган кишига уй олдидаги 7 сотих ер ҳам етади. Хўш, унга юқорининг топшириғи деб қўшимча томорқа бериш шартми? Демак, шароитга қараб, одамларнинг талаб-истакларини эътиборга олиб ишга ёндашган маъқул. Биз худди шундай қилаяпмиз.

Чўлқуварлар томорқа ерларидан қандай фойдаланишмоқда? Буни қаттиқ назорат остига олганмиз. Бошқа қишлоқ жойларида бўлгани сингари бизда ҳам боғчалар, мактаблар, шифохоналар, умумий овқатланиш учунгина давлатдан гўшт олинаяпти. Шунингдек фақат баҳорда минг тонна атрофида картошка четдан ташиб келтирилади. Бошқа пайтларда район аҳолиси ўзимизда етиштирилган сабзавот, полиз ва чорвачилик маҳсулотлари билан таъминланаяпти. Бунда хусусий шўъбанинг ҳам сезиларли ҳиссаси бор, албатта.

Мисолларга мурожаат этайлик. Бултур аҳолидан 12 минг тонна полиз, 3 минг тонна сабзавот маҳсулотлари, жорий йилнинг дастлабки чорагида эса 284 тонна гўшт сотиб олиниб, давлатга топширилди ёки чет жойларга юборилди. Бу райондаги ҳар бир оила ҳисобига 2.140 килограмм қовун-тарвуз, 500 килограммдан сабзавот ва шунча гўшт олинди, демак. Агар ушбу нарсалар етиштириладиган ер ҳисоб-китоб қилинса томорқанинг 20 сотихига тўғри келади. Бу жами оилага нисбатан ўртача кўрсаткич. Ҳақиқатда деҳқончилик қилаётган, юқоридаги маҳсулотларни етиштираётган 4 минг оилага тақсимлайдиган бўлсак, самарадорлик янада ортади.

Сир эмас, қишлоқда яшовчи ҳар бир хонадон имкониятига қараб чорва моллари сақлайди. Бизда ҳам шундай. Илгари улар ҳар хил йўллар билан топилган ем-хашак ҳисобига боқиларди. Республика Президентининг бултур май ойида чиқарган фармони ушбу соҳани ривожлантиришнинг янги йўл-йўриқларини белгилаб берди. Аввалари қишлоқ кенгашларидаги маълумотларга кўра одамлар қўлида 6 минг атрофида мол-ҳол бор деб ҳисобланарди. Шу йил февралда қайтадан рўйхат ўтказилди. Шахсий чорва хўжалиги эгаларига ем-хашак беришни айтганимизда ҳақиқий аҳвол аёнлашди-қўйди. Шахсий қўралардаги моллар сони 11 минг бошга чиқди. Қани айтингчи, бунча жониворни боқиш осонми? Шу мақсадда хўжаликларнинг беда, маккажўхори ва бошқа озуқаларидан кўк ҳолида ўғринча олинганига шубҳа йўқ. Аҳволни назарда тутиб, бу йил қўшимча равишда 500 гектар ерга силос, учун маккажўхори, 1,5 минг гектарга беда экдик. Хонадонлар чорваси озуқасининг ярмини хўжаликлар таъминлашига келишилди.

Жумҳурият Президентининг томорқадорларга ёрдам кўрсатиш мақсадида маблағ ажратиш юзасидан чиқарган фармони ҳам ўз вақтида кўрилган жиддий тадбир бўлди. Шахсий деҳқон хўжаликлари уюшмаси район бўлимига 1 миллион сўм пул берилмоқда. Бўлимда 6 киши ишлаяпти. Улар жой билан таъминланди.

Шунингдек хўжаликларда аҳолига пулли хизмат кўрсатиш яхши йўлга қўйилмоқда. Жорий йилнинг ўтган тўрт ойида 369 минг сўмлик ҳар хил хизмат кўрсатилди. Одамларга трактор, уруғлик, ўғит, кўчат берилмоқда. Бу ишлар Собир Раҳимов номли, «Уч қаҳрамон» давлат хўжаликларида, айниқса яхши ташкил этилган.

Хуллас, республика раҳбариятининг қишлоқни ривожлантириш, аҳоли турмуш шароитини яхшилаш бўйича ўтказаётган сиёсатини районимиз аҳли қизғин қўллаб-қувватламоқда. Белгиланган тадбирларни бундан буён ҳам изчил амалга ошираверамиз.

Муштарий саволи

ЯНА ҚУРУҚ ҚОЛМАЙЛИК

Жумҳуриятимизнинг ҳамма бурчакларида бўлаётгани сингари бизнинг фабрикамиз ишчи-хизматчиларига ҳам шахсий ер участкалари ажратиб берилмоқда. Ўтган йили кўпчилигимиз томорқадор бўлгандик. Яхши ният билан унга помидор, қовун, тарвуз ва бошқа озиқ-овқат экинлари экдик. Лекин ҳосил эндигина пишиб етила бошлаганда қаердандир оқпашша деган зараркунанда ёпирилиб, қилган меҳнатларимизни зое кетказди. Экинларнинг палаклари икки ҳафта совуқ ургандек сўлинқираб, сўнгра қовжираб қолди.

Шунда зарарли ҳашаротга қарши ўзим билганимча курашган бўлдим: оқпашша галалари ғуж-ғуж бўлиб яшириниб ётган палакларнинг остига пашша дори (дихлофос), атир (шипр)ларни пуркаб кўрдим. Ҳатто кечқурунлари полиз пайкалининг уч-тўрт жойида хашакларни чала ёндириб тутатдим. Афсуски, буларнинг ҳеч қайсиси ёрдам бермади.

Менимча бу зараркунандага қарши қўлланилаётган биологик ва кимёвий усулларни такомиллаштириш билан бирга бу хавфнинг олдини олувчи кескин тадбирларни кўрмоқ даркор. Оқпашша асосан парникларда кўпаяр экан. Халқимизда «Касални даволагандан кўра олдини олган маъқул» деган мақол бор. Демак, зарарли ҳашаротларни иложи борича парникларда ва иссиқхоналарда, яъни дастлаб пайдо бўлган жойда йўқ қилинса айни муддао бўлур эди. Бунинг имконияти бор деб ўйлайман. Чунки ҳосил йиғиб олингач, маълум муддат ичида бу тадбирни амалга ошириш мумкин. Қолаверса бу хусусда соҳа мутахассисларининг фикрини билишни истардик.

Жорий йилда ҳам эзгу мақсад билан томорқаларимизга экин экканмиз. Ҳозирги бозор иқтисодиётига ўтилган, нарх-наво қимматлашган вазиятда ундан олинадиган даромад ҳар қандай оилага мадад бўлади.

Раҳимбой АБДУРАҲМОНОВ,
Урганч районидаги 1-паррандачилик фабрикаси ишчиси.

Ҳурматли муштарий жиддий масалани ўртага қўйган. Чиндан ҳам ҳозирга қадар асосан жамоа ва давлат хўжаликларида, уларнинг иссиқхоналарида етиштирилаётган экинларни ҳимоя қилишни кўзлаб зараркунанда ва касалликларга қарши курашишнинг йўл-йўриқлари бериб борилди. Эндиликда томорқа эгаларига ҳам шундай маслаҳатлар зарурлиги яққол аёнлашмоқда. Шуни ҳисобга олиб, қуйида мутахассис-олимларнинг тавсияларини ҳавола этаяпмиз.

ИШБИЛАРМОН КИШИЛАР

Халқимиз серфарзанд, меҳнаткаш. Ўзимизни ўтга, чўққа уриб не-не машаққатлар билан топган сармоямизни эзгу ниятларга ишлатамиз; тўй қиламиз, уй қурамиз. Бу гаплар айтишга осон, аслида...

Абдусаттор Рўзиқуловни яқиндан биламан. Оиласи катта. Бир ўғли шифокор, бошқаси муаллим. Учта келин туширган. Агар ҳаммаси бир дастурхон атрофида жам бўлса, йигирмадан ошиб кетади. Уларни кийинтириш, боқиш, рўзғор тебратиш Абдусаттор аканинг зиммасида. Уни 30 йилдан бери танийман. Бу орада А. Рўзиқулов адирни ўзлаштириб пахта етиштирди, бўлим бошлиғи бўлди, боғдорчилик хўжалигини бошқарди. Қаерда, қандай вазифада ишламасин ўзининг миришкор деҳқон эканлигини, ердан оқилона фойдаланишини кўрсатди. Унинг хонадонида бўлган киши қалб қўри, меҳр зиёси билан ардоқланаётган серҳосил боғни кўриб ҳавас қилади. Мевазор ёнида помидор ва карам ўстирилади.

Абдусаттор ака хонадонига борганимда кузда экилган пиёз ва сабзи барқ уриб ривожланаётганлигининг гувоҳи бўлдим.

— Ҳадемай пиёзни йиғиштирамиз, — деди Абдусаттор ака. — Помидорнинг эртапишар нав кўчатини ўтқазганман. Барвақт ҳосил етиштириш сердаромад эканлиги сир эмас. Оиламизда кимки бўш бўлса, экин парваришига қарашади. Томорқадан даромадимиз чакки бўлмаяпти.

Ўзингда борига нима етсин. Аммо қишлоқда яшаб туриб сабзи, пиёзни, ҳатто кўкатни бозордан сотиб олаётганлар ҳам топилади. Баъзилар томорқасига бир марта маккажўхори экиш билан чегараланиб, бошқа қарамай қўйганидан ранжийсан киши. Бизнингча ер умрини бекорга ўтказаётганларни ҳеч бир сабаб билан оқлаб бўлмайди. Сариосиё районидаги «Коммунизм» жамоа хўжалигида яшовчи Абдусаттор Рўзиқуловга ўхшаганлардан улар ҳар қанча ўрнак олса арзийди.

Кейинги йилларда лимон мухлислари кўпайиб бормоқда. Уларнинг аксарияти муаллим, шифокор ва бошқа зиёлилардир. Масалан, кўз доктори Ғаффор Содиқов ўзи истиқомат қилаётган кичик томорқасида иссиқхона қуриб, лимонзор яратган. 20 туп ўсимликдан ҳар йили мўл ҳосил олмоқда. Даромади эса 10—12 сотихда деҳқончилик қилаётганларникидан анча ортиқ. Калинин номли жамоа хўжалигида яшовчи Фанис Арслонов ҳам тажрибали лимончилардан. У 54-ўрта мактабда дарс бериш билан бирга уйи олдида лимонзор қилган. Қўлбола иссиқхона ёнида эса асалари уяларини асрайди. Фанис ҳар йили баракали лимон ва асал ҳосили олмоқда. Бу шифобахш неъматлар эл дастурхонини тўкин қилиш билан бирга оила сармоясини кўпайтирмоқда. Қишлоқда Ф. Арслонов издошлари талайгина. Айни пайтда ўндан зиёд хонадонда лимонзор яратилди.

Жума Пирназаров номли жамоа хўжалигида эса гулчилик ривожланмоқда. Шахсий томорқаларида «гвоздика», «гладиус» каби гулларни ўстираётган Аббосхон Муртазоев, Аминжон Мўминов, Ҳакимжон Усмоновларни яхши биламан. Эндиликда уларнинг сафдошлари тобора ортаяпти. Бу ерлик аҳоли ўзлари етиштираётган анор, ҳурмо мевалари билан кўпчиликка таниқли.

Бозор иқтисодиётига ўтилган, нарх-наво қимматлашган ҳозирги шароитда келажагини ўйлаётган ҳар бир оила ўз имкониятидан фойдаланишга интилмоқда. Ҳамқишлоғим Жўра Жабборов серфарзанд хонадон бошлиғи. У уйида чорва молларини парваришламоқда. Асосан қўй ва мол олиб, бўрдоқига боқади. Иккита соғин сигири бор. Уларнинг сутидан яхши фойда келаяпти. Хуллас, чорва молларини асраш ва парваришлашдан райондаги транспорт воситалари ҳайдовчилари тайёрлаш мактабининг директори Ж. Жабборов оиласи яхши даромад олмоқда.

Шу ўринда унга ўхшаганларга мол-ҳол сақлаш учун зарур ем-хашакни топиш ҳамон мушкул эканлигини таъкидлаш лозим. Жумҳурият Президентининг бу борадаги фармони аҳволни анча яхшилаган бўлса-да, барибир ушбу муаммо ўз ечимини тўлалигича топгани йўқ.

Қишлоқ аҳолисининг рўзғори томорқага кўп жиҳатдан боғлиқлиги тобора аёнлашмоқда. Биз бу борада ишбилармонлик кўрсатаётган айрим кишиларгагина тўхталдик. Уларнинг сафи янада кенгайса, мева-чева мўл-кўллашади.

М. БОТИРОВ,
ССЖИ Журналистлар уюшмасининг аъзоси.

Ворошилов районидаги Свердлов номли жамоа хўжалигида аҳолига қўшимча томорқа ва уй-жой қуриш учун ер участкалари ажратиб бериш уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Бу ерда ўтган йили ҳам бирмунча ишлар амалга оширилди. Жами 115 та оилага 30 гектар майдон тақсимланди.

Жумҳурият Президентининг шу йил январь ойидаги фармонига биноан ушбу соҳадаги ишлар янада қизитиб юборилди. Хўжаликда қўшимча томорқага ва турар жой қуришга муҳтож оилалар бирма-бир рўйхатга олинди. Уларга қишлоқларнинг келгусидаги ривожланиши назарда тутилиб, ўзлари хоҳлаган жойдан ер беришга қарор қилинди. Ҳозирга қадар 133 оила уй-жой учун, 152 оила қўшимча томорқа учун ер билан таъминланди.

ЕРНИ ҚАДРЛАГАН МУРОДИГА ЕТАДИ

Хўш, улардан фойдаланиш қай аҳволда? Шуниси қувончлики, янгитдан ёки қўшимча тарзда томорқа олган оилалар унинг ҳар қаричидан самарали фойдаланишга интилмоқдалар. Шахсий томорқасидан йилига 4—6 минг сўмлаб даромад қилаётганлар кўплаб топилади. 5-бригада бошлиғи Файзулла Аҳадов — шуларнинг бири. У бригадирман дея хотиржам юргани йўқ. Ўзига ва ўғлига берилган 40 сотих ер участкасида қовун билан помидор экинларини парвариш қилмоқда.

— Бултур мана шу томорқадан 4 минг сўм наф кўрдик, — дейди у. — Деҳқончилик азалдан ота-боболаримиз касби ҳисобланган. Бу юмушни қилган ҳеч қачон кам бўлмайди. Эндиги мўлжалимиз янада кўпроқ даромад олиш. Экинларни парваришлашда ўғилларим Сайдулло, Назиржон, оиламизнинг бошқа аъзолари ёрдамлашишмоқда.

Шу бригададан Баҳринисо ая Эргашеванинг тажрибаси ҳам эътиборга лойиқ. У 7 фарзанднинг онаси. Уларни боқиш, кийинтириш, уйли-жойли қилиш осон эмас. Оила даромадининг асосини эса томорқадан келаётган фойда ташкил этаяпти. Онахон ўғлига берилган 20 сотих жойга ўзи бош бўлиб помидор экди. Айни кезларда экин ривожи баланд. Туплар ҳосилга кирган, ҳадемай пишиб етилади. Баҳринисо ая бу томорқадан камида 2,5—3 минг сўм топишни кўзлаяпти.

Бир сўз билан айтганда хўжаликда ишнинг кўзини билиб, томорқадан омилкорлик билан фойда кўраётганлар сафи тобора кенгаймоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Файзулла Аҳадов қовун экилган томорқасида. 2. Баҳринисо ая Эргашева невараси Баҳром билан помидор ҳосилидан мамнун.

Б. АЛИМОВ олган суратлар.

ФАОЛЛИК КЎРСАТИШЯПТИ

Томорқа ерларидан фойдаланиш, уларнинг самарадорлигини оширишда жойларда тузилаётган шахсий ёрдамчи хўжалик эгалари уюшмаси тобора фаоллик кўрсатмоқда. Буни Янгиариқ райони мисолида ҳам кўриш мумкин. «Ленинизм» жамоа хўжалигида бу янги уюшма раиси Сапарбой Отахонов ташкилотчи, серғайрат киши. Илгари жамоа хўжалиги бошқаруви раисининг ўринбосари, қишлоқ Кенгаши раиси вазифаларида ишлаб, яхши тажриба тўплаган. Бу ҳозирги кунда қўл келмоқда.

Хўжаликда шахсий ёрдамчи хўжалик эгаларига томорқа еридан фойдаланишда кўплаб ёрдам кўрсатилмоқда. Бу ерда биринчи бўлиб аҳоли чорвасига зооветеринария хизмати кўрсатиш йўлга қўйилди. Шунингдек, томорқадорларни эрта кўкламда уруғлик, мевали кўчатлар ва бошқа зарур нарсалар билан таъминлашда қатор тадбирлар амалга оширилди. Хўжаликдаги уюшма шахсий хонадон чорвасига концентрат озуқа тарқатиш ишларини ўз зиммасига олди. Бу юмуш билан илгари қишлоқ Кенгаши шуғулланарди.

— Ташкилотимизга қишлоқ Кенгаши биносидан жой ажратилди, — дейди С. Отахонов. — Белгиланган тадбирларни изчил бажаришимизда «Ленинизм» жамоа хўжалиги ва қишлоқ Кенгаши раҳбариятлари яқиндан кўмаклашмоқдалар. Уюшмамиз районда биринчи бўлиб ўзининг тракторига эга бўлди. Унинг ёрдамида аҳоли томорқасига ишлов бериш, шудгорлаш юмушлари бажарилаяпти.

Ҳали сабзавот ва меваларнинг пишиб етилишига вақт бор. Шунга қарамай уюшма аъзолари унга тайёргарликни бошлаб юборишган. Истеъмолчилар билан шартномалар тузиб, ҳосилни марказлаштирилган ҳолда топшириш чоралари кўрилаяпти. Шунингдек, келгусида чоғроқ қайта ишлаш корхонаси барпо этиш ҳам мўлжалланган.

Умуман районда шахсий томорқа эгаларига кўрсатилаётган ёрдам диққатга сазовор. Район шахсий ёрдамчи хўжалик уюшмаси етиштирилган ноз-неъматларни мамлакатнинг бошқа минтақаларидаги ташкилот ва идоралар билан у ёки бу нарсага айирбошлашни кўзлаяпти. Масалан, Қозоғистондаги корхоналардан бири билан шундай фойдали шартнома тузилган. Янгиариқликлар ёзда келишилган нархда сабзавот, полиз, мева жўнатишади. Эвазига азот ва фосфор ўғитлар, қурилиш материаллари, чорва озуқасига қўшиладиган дориворлар олишади. Шериклардан бу нарсаларнинг дастлабки туркуми ортилган вагонлар келди. Уюшма раҳбарлари жумҳурият Президентининг фармони асосида бериладиган маблағни олгач, ўз фаолиятини янада кучайтиришади.

Э. ИСМОИЛОВ.

Мутахассис жавоби

ОҚҚАНОТНИ ЕНГИШ МУМКИН

Бу ҳашарот кейинги йилларда жумҳуриятимизда кенг тарқалиб, ғўза, сабзавот, полиз экинлари ва картошканинг энг хавфли кушандаларидан бири бўлиб қолди. Унинг иккита тури мавжуд бўлиб, иссиқхона оққаноти кенг тарқалган. Иккинчиси, яъни ғўза оққаноти эса, 1989 йилда жумҳуриятимизда пайдо бўлди. У гарчи ҳали барча вилоятларда учрамаса-да, зарари, кўпайиши ва тарқалиши жуда тезкордир. Униси ҳам, буниси ҳам қиш даврида асосан иссиқхоналарда, шунингдек уй тувак экинларида ва корхоналарнинг манзарали ўсимликларида қишлайди. Шунинг учун асосий кураш зараркунанда манбаини йўқотишдан иборат. Кунлар исиётган ҳозирги кезларда унинг ривожланиши кучаймоқда.

Маълумотларга кўра Хоразм вилоятининг кўпгина иссиқхона хўжаликларида бизнинг зонал лабораториямиз ёрдамида ва хўжаликлар мутахассисларининг ўз вақтида кўрган чора-тадбирлари натижасида зараркунанданинг кўпайиши кескин камайган. Лекин баъзи жойларда, масалан, Хива районидаги «Партия XXII съезди», Урганч районидаги «Комсомол» жамоа хўжаликларининг иссиқхоналарида оққанот миқдори қайтадан хавф туғдирмоқда. Бу ерларда апрель ойи охирида ҳар бир ўсимликда 100 дан 5000 донагача унинг етилгани ва ҳар бир зарарланган баргда 200 дан 1500 тагача ғумбаклари мавжудлиги аниқланган. Кўриниб турибдики, зудлик билан чора кўрилмаса бу хўжаликларда оққанот ташқарига учиб чиқиб, қишлоқ хўжалиги экинларига катта зиён етказиши мумкин.

Хоразм вилояти ҳамда Қорақалпоғистоннинг жанубий районларига қўшни Туркманистон томонидан зараркунанданинг хавфи бор. Масалан, Ҳазораспга ёндош Чоржўй вилоятининг Дархонота районидаги «Маипгазстрой» трестига қарашли иссиқхонада 1 майгача бўлган маълумотга биноан оққанот анча кўпайиб, айни пайтда очиқ пайкалларга тарқалмоқда. Бинобарин зараркунанда қишлаши мумкин шароитни, ўсимликларни назорат қилиб, уни йўқотиш тадбирларини кўриш бугуннинг долзарб масалаларидан бирига айланмоқда. Иссиқхоналарда ўсимлик қолдиқларини зарарсизлантириб, сўнгра ташқаридаги махсус чуқурларга кўмиб ташлаш муҳимдир. Очиқ шароитдаги ўсимлик қолдиқларини ҳам дарҳол йиғиштириб кўмиш керак.

Ҳозирча очиқ жойларда экинларни кимёвий дориворларсиз ҳимоя қилиш мумкин эмас. Шу боисдан зарур дориворларни ғамлаб қўйиш мақсадга мувофиқ. Таъкидлаш керакки, энг яхши доривор ҳам нотўғри ишлатилганда юқори самара бермайди. Оққанотга қарши курашда баргнинг остки қисмини мўлжаллаб ишлайдиган пуркагичлардан фойдаланиш лозим. Зараркунандага қарши қуйидаги кимёвий дориворлардан бирини шундай миқдорда ишлатиш даркор: Актелик очиқ майдонда гектарига 0,3—1,5 литр, иссиқхонада эса 3—6 литр; Амбуш — тегишли равишда 0,6—1,2 ва 2,4—3,5 литр; Рипкорд — тегишлича 0,2 ва 0,8—1,0 литр; Сумицидин — 0,6 ва 2—5 литр.

Ипак қурти боқиш даврида оққанотга қарши кимёвий дориларни сепиш мумкин эмас. Шунинг учун катта ёшдаги зараркунандага қарши махсус сариқ рангли елимли «экран»лар ишлатилиб, оққанот кўпайиб кетишининг олди олинади. Бу усул иссиқхоналарда, шахсий томорқаларда кенг қўлланилмоқда. Сариқ рангли елим қиздирилиб, қоғозга юпқа (30—40 сантиметр ҳажмда) қилиб ва ўсимликдан 2—3 сантиметр баландликка вертикал ҳолда илиб қўйилади. Ҳар 20—30 кунда (ифлосланишига қараб) у ўзгартирилади. Кейинги тадбир — очиқ пайкалда ёки иссиқхонада оққанот ғумбагига қарши унинг кушандаси бўлган энкарзия қўйилиб, камайтиришга эришилади. Ғўза оққаноти пайдо бўлган тақдирда унга қарши кимёвий курашдан ташқари тракторга осиб ишлатилаётган мосламадан бултур Хоразм вилоятида (Ўрта Осиё ўсимликларни ҳимоя қилиш институтининг Шовот районида жойлашган лабораторияси ходимлари ишлаб чиқишган) унумли фойдаланилди. Бу мосламани тайёрлашни ва ундан фойдаланишни ўрганиш учун мазкур лабораторияга мурожаат қилиш мумкин.

Оққанотни енгса бўлади. Бу ўтган йили Хоразм вилоятининг кўпгина хўжаликларида синаб кўрилди. Лекин ушбу зараркунандага қарши назоратни, тайёргарликни илм-фан тавсияларига ва илғорларнинг тажрибаларига асосланиб, юксак даражада олиб бориш зарур.

С. АЛИМУҲАМЕДОВ,
ВАСХНИЛ мухбир аъзоси, профессор.
Ш. ХЎЖАЕВ,
САНИИЗР лаборатория мудири, қишлоқ хўжалиги фанлари номзоди.

ҚУТ-БАРАКА САРЧАШМАСИ

АҲВОЛ ЎНГЛАНДИ

Калинин районидаги «Хасково» давлат хўжалигининг сут-товар фермаси бундан 4—5 йил илгари гўшт, сут тайёрлаш планларини бажара олмас, ҳар хил сабабларни рўкач қилишарди. Совхоз маъмурияти бир неча бор ишлаб чиқариш йиғилишларида бу масалани таҳлил қилди. Аммо маҳсулот миқдори ошмади.

— Биз жонкуяр, тажрибали кадрга муҳтож эдик. Серғайрат, чорвачилик илмини пухта биладиган Мамадиёр Нуртоевни бош зоотехникликка тайинлаб, янглишмаган эканмиз, — дейди давлат хўжалиги директори Тўлқин Мусаев. — Айни пайтда унинг шартларини бажаришга сўз бердик.

У сут соғувчилар, молбоқарларга шарт-шароитлар яратишни, илғорларни эса рағбатлантиришни сўради. Қисқа вақт ичида бу ўринли таклиф адо этилди. Дам олиш хоналари, кунига бир маҳал иссиқ овқат, қайноқ чой тайёрланди. Чорвачилик соҳасини ривожлантиришнинг асосий пойдевори озуқадир. Шу туфайли ҳам экин майдонлари 150 дан 330 гектарга етказилди.

Мана, бир неча йилдирки, гўшт, сут етиштириш бўйича режалар ортиғи билан бажарилаётир. Биргина мисол: жорий йилнинг биринчи чорагида 260 тонна сут, 35,3 тонна гўшт топширилди. Худди шунингдек бузоқ олиш 103 бошга етказилгани уларни янада яхши ишлашга даъват этаяпти.

Жамоада 13 нафар сигирсоғар икки сменада ишлашади. Улар орасида пешқадамлари ҳам талайгина. Шоҳида Алимова билан Таисия Сливкина бошқа ҳамкасбларига ҳар томонлама намуна. Ҳар бирига 30 бошдан говмиш бириктилган. Йил якунига қадар 3000—3200 килограммдан маҳсулот олишга ҳаракат қилишяпти.

Бамаслаҳат, ҳамкорлик асосида иш юритиш фойда эканлиги амалда исбот этилди. Соғувчилар ва молбоқарлар ўртасида мусобақага кенг йўл очилди. Подачилардан Ғариб Фахриев, Абдуҳошим Орқабоевлардан барча миннатдор.

— Озуқа базасини кенгайтирмай чорвачиликни ривожлантириш мумкин эмас, — дейди М. Нуртоев. —Шу йилнинг ўзида янгидан 30 гектар ерга беда, 40 гектарга маккажўхори, 12 гектарга эса лавлаги экилди. Шу кунларда 150 гектардан ортиқ майдондаги эски бедани ўриб олаяпмиз.

Хасководик чорвадорлар шаҳарликларга бу йил 980 тонна сут, 90 тонна гўшт армуғон этишади. Айни кунларда улар кўтаринки руҳ, яхши кайфиятла тер тўкишаётир.

Х. ШАРИПОВ.

«Қишлоқ ҳақиқати»га жавоб берадилар

«УРУҒЧИЛИККА ЭЪТИБОР КЕРАК»

Рўзноманинг шу йил 5 апрель сонида эълон қилинган мақола шундай деб номланганди. Унда деҳқончилик пойдевори ҳисобланган уруғчиликнинг ҳозирги аҳволи, уни яхшилашга доир таклиф ва мулоҳазалар билдирилганди. Москва районидаги Усмон Юсупов номли жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси Х. Қурбонов маҳаллий шароитдан келиб чиқиб, уруғчиликка ихтисослашган хўжалик фаолиятидаги муаммоларни ўртага ташлаганди. Яқинда ушбу мақола юзасидан жумҳурият «Пахта уруғчилиги» ишлаб чиқариш бирлашмасидан қуйидаги жавобни олдик.

«Уруғчиликка эътибор керак» мақоласида муаллиф— Усмон Юсупов номли жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси Х. Қурбонов ғўза уруғчилигини ривожлантиришнинг долзарб муаммоларини ўртага ташлаган. Чиндан ҳам кейинги йилларда нафақат янгитдан районлаштирилган, балки анчадан бери экиб келинаётган пахта навларидан ҳам биринчи нав саноат хом ашёси етиштириш кескин камайди. Бунинг сабаблари кўп. Уруғчиликнинг жуда паст даражада эканлиги, ўсимликларга минерал ўғитлар беришнинг номутаносиблиги, агротехник тадбирларни бажаришдаги камчиликлар, селекционерлардан тола сифатини яхшилаш борасидаги талабчанликнинг сусайиши ва ҳоказолар шулар жумласидандир.

Жумҳурият ҳукумати уруғчиликка биринчи даражали эътиборни қаратиб, 1990 йил 26 январда ғўза уруғчилигини тубдан яхшилашга қаратилган қарор қабул қилди. Ҳозирги кезларда унда белгиланган тадбирлар амалга оширилмоқда. Вилоятларда ўз бўлинмаларига эга бўлган «Узсемхлопок» республика ишлаб чиқариш бирлашмаси тузилди. Бу ташкилот зиммасига пахтакор хўжаликларни юқори сифатли уруғчилик билан таъминлаш вазифаси юклатилган. Ўттизта кичик пахта тозалаш заводларини лойиҳалаштириш ва қуриш юзасидан жадал ишлар олиб борилаяпти. Улардан бири шу йил Наманган районидаги «Коммунизм» жамоа хўжалигида фойдаланишга топширилади. Москва районидаги Усмон Юсупов номли жамоа хўжалигида кичик завод барпо этишни 1995 йилда туғаллаш мўлжалланган.

«Узсемхлопок» жумҳурият ишлаб чиқариш бирлашмасига кирувчи хўжаликлар учун пахта хом ашёси тайёрлаш бўйича режа топшириқлари 5 фоиз камайтирилди. 1991 йил 1 январидан уруғлик оқ олтинга янги харид нархлари қўлланила бошланди. Бунда хом ашёдан олинадиган уруғлик репродукциясига қараб баҳо қўйилади.

Бир қанча илмий-тадқиқот муассасалари элита-уруғчилик хўжаликлари ва уруғлик пахта лабораторияларидаги эскирган ускуналарни тўлиқ алмаштириш имконини берувчи мавжуд бўлган ва янги асбоб-ускуналарни такомиллаштириш ҳамда яратиш бўйича изланишлар олиб бормоқдалар.

Жумҳурият ҳукуматининг қарорини бажариш уруғлик жамғармаси сифатига самарали таъсир кўрсатди. 1991 йил ҳосили учун тайёрланган уруғлик чигитнинг 70 фоиздан зиёдроғи биринчи нав унувчанлигига эга бўлди. Экиш материали сифатининг ошганлиги уларни тежаш ва сарф-харажатни камайтириш имконини беради.

Н. ХОЛМУРОДОВ,
«Узсемхлопок» жумҳурият ишлаб чиқариш бирлашмасининг раиси.

* * *

МУҲАРРИРИЯТДАН: Мутасадди идора раҳбарининг бизга йўллаган хати ҳозиржавоблиги ва масалага жиддий ёндашилганлиги билан маъқул бўлди. Унда «Уруғчиликка эътибор керак» мақоласида айтилган бир қанча камчиликларга жумҳурият миқёсида белгиланган ва амалга оширилаётган тадбирлар таъкидланган. Шу билан бирга мақола муаллифи бошқа бир қанча камчилик ва муаммоларни ҳам ўртага ташлаганди. Масалан, уруғчилик идоралари ва хўжаликларини техника ҳамда ускуналар билан таъминлаш, жамоа хўжалиги билан пахта заводлари ўртасидаги муносабатларни ойдинлаштириш шулар жумласидан. Бинобарин жавобда келтирилган жумҳурият ҳукуматининг ғўза уруғчилигини тубдан яхшилаш тўғрисидаги қарорини ва унда белгиланган тадбирларни бажариш юзасидан айрим ишларни таъкидлаш кифоя эмас. Бизнингча ҳар бир камчилик ва муаммога яқиндан ёндашган ҳолда фикр билдирилса маъқул бўлур эди.

БЕПУЛ ГАЗЛАШТИРИЛДИ

Марҳамат район газлаштириш идорасининг ходимлари меҳр-мурувват ҳаракатига қўшилдилар. Улар йил бошидан бери кам таъминланган беш оиланинг шахсий уйларини ўз ички резервлари ва тежалган материаллар ҳисобидан текинга газлаштириб бердилар.

Бу йил район газлаштириш идорасининг жамоаси райондаги 1300 хонадонга газ ўтказиб бериш ниятидадир. Шу йилнинг тўрт ойи ичида марҳаматликларнинг беш юз хонадони табиий газдан фойдалана бошлади.

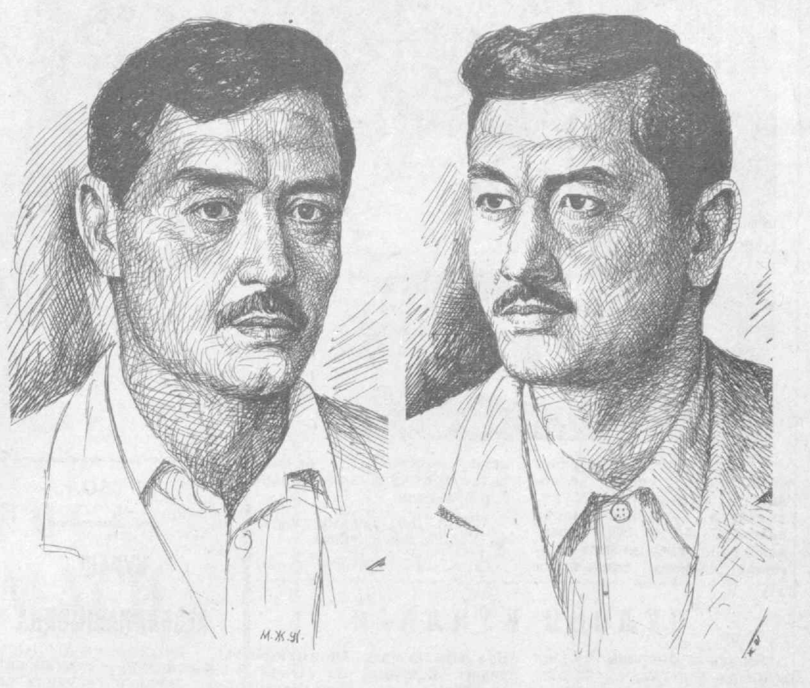

АКА-УКА ИБРАТИ

Муҳиддин Худойбердиевнинг номини Оҳангарон районидаги «Дўстлик» давлат хўжалигида кўпчилик ҳурмат билан тилга олади. Бу бежиз эмас. Муҳиддин ўзининг меҳнатсеварлиги, ташкилотчилиги, одамоҳунлиги билан каттаю кичик ўртасида обрў-эътибор қозонган. У етакчилик қилаётган бригада картошкачилик билан шуғулланади. Миришкорлар жорий йилда 50 гектар майдонда деҳқончилик қилишаяпти. Ҳар гектар ердан 200 центнердан ҳосил олиш мўлжалланган.

Ишни ижара пудрати асосида йўлга қўйган аҳил жамоа ҳар қандай шароитда ҳам топшириқни бажариб келмоқда. Илғор усул экин парваришини намунали ташкил этиш имконини бераяпти.

— Яқинда рўй берган табиий офат биз, деҳқонларнинг ташвишига ташвиш қўшди, — дейди М. Худойбердиев. — Қийинчиликларни мардонавор меҳнат билан енгиш учун ҳамжиҳатликда ҳаракат қилаяпмиз. Ниҳоллар парвариши кўп йиллик тажриба асосида олиб борилмоқда. Ниятимиз ўзгаргани йўқ, кўзда тутилган ҳосилни албатта етиштирамиз.

Бригада пайкалларида бўлган киши картошкакорлар ўз ваъдаларини бажариш учун астойдил ишлашаётганлигининг гувоҳи бўлади. Дарҳақиқат, экин қатор ораларини юмшатиш, чопиқ қилиш авжида. Ҳадемай суғориш ишлари бошлаб юборилади.

* * *

Музаффар Худойбердиев 1987 йили қўшни Қозоғистоннинг Чимкент вилоятидаги зооветеринария техникумини битириб келгач, «Дўстлик» хўжалиги фермасида иш бошлади. Маъмурият унинг серғайратлиги, ҳаракатчанлигини ҳисобга олиб бир йилдан кейин ферма мудирлигига тайинлади. Айни пайтда бу ерда жами 4.300 бош қўй ва йилқи боқилмоқда. Жамоа кўкламги тўл мавсумида ҳар 100 совлиқдан 92 ўрнига 101 тадан соғлом қўзи олиб, деярли ҳаммасини ўстиришга қолдирди. Шунингдек ҳар қўйдан 1,5 килограммдан жун қирқилди. Давлатга 25 тонна гўшт топшириш режасини бажариш учун қизғин ҳаракат кетмоқда.

Чорвадорлар ҳам ижара асосида иш юритишаяпти. Бу ҳар йили қишловга етарлича озуқа жамғариш, жониворларни талаб даражасида парваришлаш, маҳсулдорликни ошириб, таннархни арзонлаштириш, хуллас, зарбдор тармоқни ривожлантириш имконини бераётир.

Фермада чорвадорлар баракали меҳнат қилишлари учун қулай шароит яратилган. Бу иш унумига ижобий таъсир кўрсатмоқда. Айни кезларда хўжаликнинг қўй ва йилқилари Қурама тоғ тизмалари этакларидаги яйловларда боқилаяпти. Чўпонлар қўй-қўзиларни озуқаси мўл қир-адирларда семиз ва соғлом қилиб ўстирмоқдалар.

Э. ТЎЛАГАНОВ.

Мусаввир Маҳмуд ЖЎРАЕВ чизган расмларда ака-ука Муҳиддин ва Музаффар Худойбердиевларни кўриб турибсиз.

ФЕРМАЛАРДАН ХАБАРЛАР

ЯККАБОҒ

«Қизил Ўзбекистон», «Правда», Ульянов номли жамоа хўжаликларида кунлик сут олиш тобора ошиб бораётир. Бунда молбоқар ва сигирсоғарлар ўртасидаги ўзаро ҳамкорлик ижобий самара бераяпти. Хурсанд Тилова, Ҳосият Иброҳимова, Хурсанд Орипова, Жовли Орипов, Мейлиқул Иброҳимовлар ҳамиша бамаслаҳат ишлашади.

А. Каримов.

ҚУВА

Ильич номли совхозда қорабайир зотли отларни кўпайтиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Олойдан ўттиз бош от келтирилганди. Тажрибали йилқичи Дармонқул Ҳолиқов турмуш ўртоғи Тожихон билан оила пудрати асосида ишлаяптилар. Бугунги кунда отларнинг сони 116 бошга етди.

А. Тўхтасинов.

КОСОН

Энгельс номли давлат хўжалиги чорвадорлари йил бошидан бери 107 тонна гўшт топширишди. Бу —ҳозирнинг ўзидаёқ тўққиз ойлик режа 2 тоннага ошириб адо этилганлигини билдиради. Эришилган муваффақиятга Ш. Алламуродов мудирлик қилаётган ферма бўрдоқибоқарлари муносиб ҳисса қўшдилар.

И. Усмонов.

ҚИЗИЛТЕПА

«Москва» жамоа хўжалиги чорвадорлари учинчи квартал ҳисобига сут топширишаяпти. Шу пайтгача 280 тоннадан ошириб маҳсулот тортиқ қилинди.

Б. Мансуров.

Маслаҳат

ИМТИЁЗДАН ФОЙДАЛАНАЯПСИЗМИ?

Улуғ Ватан уруши йиллари фронт ортини мустаҳкамлаш учун олиб борилган машаққатли ишларни унутиб бўладими. Ўша даҳшатли йилларда ўзбек халқи ҳам уруш жафосини қаттиқ тортдилар. Айниқса, эркаклар фронтга кетганларидан кейин аёллар, ёш болалар, қариялар, меҳнатга яроқли ногиронлар улар ўрнини босишга бажонидил ҳаракат қилдилар. Фронтга озиқ-овқат, кийим-кечак юбориш учун қишлоқ хўжалиги ва уруш ҳудудидан жумҳуриятимизга кўчириб келтирилган саноат корхоналарида фидокорона меҳнат қилдилар. Ҳарбий хизматга яроқли эркакларнинг асосий қисми Фарҳод электр станцияси ва металлургия заводини қуришда фаол қатнашдилар. Уларнинг айримлари шароитнинг оғирлиги, меҳнатнинг машаққати туфайли ишга яроқсиз бўлиб қолдилар. Бу жафокашларнинг кўпчилиги майиб-мажруҳ бўлиб, очарчилик ва турли хасталиклар туфайли дориламон кунларга етиб келишолмади.

Кўпчилик фуқаролар ҳарбий аҳамиятга эга бўлган заводлар қудратини оширишга катта ҳисса қўшдилар. Бироқ меҳнат фронтида қатнашганларнинг оз қисмигина «1941—1945 йил Улуғ Ватан уруши йилларидаги шавкатли меҳнати учун» медали билан мукофотландилар. Лекин Улуғ Ватан уруши йилларидаги меҳнат фронти қатнашчиларининг аксарияти «Меҳнат Қаҳрамони» унвонига сазовор эдилар. Афсуски, уларга бундай унвон берилмаган.

Эндиликда улар меҳнатини юзага чиқариш учун, ҳозирги кунда қарилик гаштини суришлари учун имтиёзлар берилмоқда. Ўзбекистон ССР Вазирлар Кенгаши 1990 йил 21 сентябрда «Улуғ Ватан уруши йилларидаги меҳнат фронти қатнашчиларига имтиёзлар бериш тўғрисида» қарор қабул қилди. Мазкур ҳужжатга асосан Улуғ Ватан уруши йилларидаги меҳнат фронти қатнашчилари қуйидаги имтиёзларга эгалар:

коммунал хизматлари (сув таъминоти, газ, электр энергия ва иситиш энергияси)га тўловларни 30 фоиз камайтириш, шифокорлар рецепти бўйича сотиб олинадиган дорилар қийматини 50 фоиз арзонлаштириш;

боғдорчилик ширкатларига қабул қилишда устун даражада ҳуқуқ бериш;

телефон ўрнатиш, уй-жой олиш ва уларни ремонт қилишда устун даражада ҳуқуқ бериш;

пенсияга чиқишгач ишлаган даврида бириктиб қўйилган поликлиникалардан фойдаланиш ҳуқуқини сақлаб қолиш;

меҳнат ветеранларига ишлаган корхоналарида, ташкилотларида ва муассасаларда, колхоз ва совхозларида илгари фойдаланиб келинган барча имтиёзларни сақлаган ҳолда оталиқ қилишни ўрнатиш ҳуқуқлари берилган.

Бу кўрсатилган имтиёзлар 1991 йил 1 январидан жорий этилди. Буни кўпчилик фуқаролар, айниқса қишлоқ жойларида яшайдиган кекса меҳнат фронти қатнашчилари билишмайди. Биргина бизнинг Олтиариқ районилик Ўктам Норимов (у киши фан номзоди, доцент) бу имтиёздан фойдаланмоқда. Ўртоқ Норимов Қўқон шаҳрида пропискада тургани сабабли унга шаҳардан имтиёзлар олиш учун справка ёзиб беришган. Афсуски, бу справкада фақат «Коммунал хизмати соҳасидаги имтиёзлардан фойдаланиш» мумкинлиги кўрсатилган холос. Қолган имтиёзлардан фойдаланиш ҳақида ҳеч қандай сўз йўқ. Лекин қонун бўйича У. Норимовга справка эмас, балки меҳнат фронти қатнашчилари фойдаланадиган имтиёзлар кўрсатилган махсус гувоҳнома берилиши лозим эди.

Меҳнат фронти қатнашчиси эканлигини тасдиқловчи муҳим ҳужжат «1941—1945 йил Улуғ Ватан уруши йилларидаги шавкатли меҳнати учун» медалидир. Агар фуқаролар ана шундай медалга сазовор бўла туриб, унинг гувоҳномасини йўқотиб қўйган бўлсалар шу ҳужжатни берган тегишли органларнинг архивларига мурожаат қилишлари мумкин. Бу ҳақда маҳаллий Кенгашларга ва партия органларига мурожаат қилиб, улардан йўл-йўриқлар олиш лозим.

Яна бир муаммо. Ўзбекистон ССРда бу қонунни тадбиқ қилиш ҳақида ҳалигача тегишли қўлланма ёки низом ишлаб чиқилмаган. Бу медални фронт орқасида кўпчилик меҳнат фронти қатнашчилари олишмаганлигини назарда тутиб, мазкур қўлланма тайёрланишини тезлатиш зарур.

Зероки, уларнинг меҳнати ғалабани таъминлашда катта омил бўлган. Шуларни ҳисобга олган ҳолда бу масала юзасидан қўшимча тадбирлар ишлаб чиқишга эҳтиёж сезилмоқда.

Р. МУХТОРОВ,
халқ депутатлари Олтиариқ район Кенгаши ижроия комитетининг катта ҳуқуқшунос маслаҳатчиси.

ҲУНАРЛИ ХОР БЎЛМАС

Темирчи уста Баҳром

ТОҲИРОВнинг дил сўзлари

Келинг, чироғим. Хизмат? Мухбирман денг. Дуруст, дуруст. Қалам аҳлига ихлосим баланд. Қани, чойдан олинг. Сизга айтсам, чироғим, кўҳна ўтмишимиз миллий анъаналарга, бетакрор ҳикматларга, ибратли урф-одатларга бой. Таассуфки, уларнинг кўпи бугунги кунда унутилиб бораяпти. Ўтганларни хотирлаш, меҳру оқибат, покизалик, камтарлик ҳазрати инсонга хос фазилатлар. Яшашдан мурод фақат еб-ичиш эмас. Эзгулик, ерга, онага, Ватанга муҳаббат ҳаётнинг гултожидир.

Ҳунарли киши ҳеч қачон, ҳеч қаерда хор бўлмайди. «Ҳунар, ҳунардан ризқинг унар», деган гап бежиз эмас. Ўзимдан қиёс. Ҳалол меҳнат туфайли обрў-эътибор қозондим, ҳаётдан ўз ўрнимни топдим. Ота касбига ихлос мени шу мартабага етказди. Фарзандларимдан миннатдорман. Баъзиларга ўхшаб енгил-елпи йўлларни танлашмади. Ёшликданоқ қалбларида темирчиликка меҳр уйғота олдим. Очиғини айтай: бу касбнинг машаққати оғир. Кун бўйи тик туриб, ўт-олов ичида ишлашнинг ўзи бўлмайди. Буни бошидан ўтказган билади.

Болалик йилларим кечагидек эсимда. Ақлимни танибманки, кўтарганим болға, кўрганим устахона. Ўтган давр мобайнида деҳқон аҳлига бошимдаги соч толаларидан ҳам зиёдроқ иш қуроллари ясаб берган бўлсам, ажаб эмас. Буни мақтанчоқликка йўйманг, чироғим. Бор гапни айтаяпман. Замонага қараб ҳаёт ҳам ўзгариб бораяпти. Техника деҳқон қаноти, дейдилар. Бунга эътироз йўқ. Лекин авлод-аждодларимиз, ота-боболаримиз техника бўлмаган даврларда ҳам ер билан тиллашишган, қишлоқ хўжалиги экинларидан мўл ҳосил етиштириб, элни боқишган, кийинтиришган. Уларнинг асосий иш қуроли кетмон, ўроқ, чалғи эди. Эндиликда бу анжомлар ўрнини қудратли трактор ва механизмлар эгаллади. Аммо кетмонга эҳтиёж сусайгани йўқ. Чорак асрдан бери Самарқанд районидаги Киров номли жамоа хўжалигининг «1 Май» қишлоғидаги темирчилик устахонасида ишлайман. Бу касбнинг этагини тутганимга ҳам 35 йилдан ошди. Кўтармалик, эскижумалик деҳқонлар ҳар мавсумда 7—8 минг сўмдан қўшимча даромад олишади. Ҳосилдорлик, самарадорлик юқори. Бари пешона тери орқасидан. Шоди Сиддиқов, Тилов Пардаев бошлиқ бригадалар учун ҳар йили 180—200 та кетмон ва бошқа хил иш қуроллари ясаб беришимни айтдимми? Хўжалик бўйича ҳисоблаганда, бундай анжомлар сони мингга яқинлашади. Хусусан, ҳозир ижара усулида ишлаётганлар учун кетмоннинг алоҳида ўрни бор. Асл деҳқон «даламга қачон трактор келаркин», деб кутиб ўтирмайди, фурсатни бой бермай сопини ўзидан чиқаради.

Дунёнинг ишлари қизиқда, ўғлим. Ҳар қандай яхшилик ёки ёмонлик бўлсин, эртами-кечми ўз баҳосини олади. Бу бош неларни кўрмади, дейсиз. Эскилик сарқити сифатида кетмонга «ҳужум» бошланган йилларни ҳам биламиз. Давр бундай қарашларни рад этди. Қайта қуришга раҳмат: кўксимизга шамол тегди. Энди болға зарбини ошириб, кетмон дамини пешлаб ишлайдиган пайт келди. Сизга айтсам, етти пуштимиз темирчи ўтган. Падари бузрукворимиз уста Тоҳирни бу атрофда танимайдиган киши камдан-кам эди. Минг қатла шукрки, қутлуғ мерос ерда қолгани йўқ. Укаларим Даврон ва Бурҳон, ўғилларим Мардон, Аброр, Акмалжонлар изимдан боришди. Ҳозир уларнинг ҳам ўз шогирдлари бор. Миллий ҳунармандчилик анъаналарини давом эттиришимиз, янада бойитишимиз зарур. Бу келгуси авлодлар олдидаги бурчимиздир.

Инсон меҳнати билан азиз. Шундай деяпману кўнглим ғаш. Ҳаётда ўз ўрнинг, қадр-қимматинг бўлганига не етсин. Мен ҳеч кимдан ош-нон сўрамайман. Топганим ўзимга етади. Лекин эртаю кеч олов билан юзма-юз туриб ишласангу, биров ҳолингдан хабар олмаса, алам қилмайдими? Таъминотдан сўз очсак, хўжалик раҳбарларининг энсаси қотади. Кўмир, темир-терсак, бошқа зарур нарсаларни ўз пулимизга сотиб оламиз. Ишлаб чиқаришни ривожлантиришда озми-кўпми ҳиссамиз бор. Аммо йил охирида олинадиган қўшимча даромаддан бенасибмиз. Гўё биз хўжаликка ўгай, бегона. Шу ҳам инсофданми? Яна бир армонимни айтай. Илгари бозорларда, гавжум жойларда махсус темирчилик расталари бўлар, вақти-вақти билан кўриклар ўтказилиб, энг яхши усталар рағбатлантириб туриларди. Эндиликда бу савоб ишлар эътибордан четда қолаяпти. Миллий ҳунармандчиликка ёшларнинг иштиёқи суст. Ваҳоланки улар умримизнинг давомчиларидир. Бинобарин, қалбларида бой меросимизга меҳр ва эътиқод уйғотиш ҳам фарз, ҳам қарз. Бу ишни мактаб партасидан бошлаш керакмикин...

Ҳозирги кунда баъзи усталар ясаётган кетмон, ўроқ, болта, теша ва бошқа буюмларни синчиклаб кузатарканман, кўнглим тўлмайди. Чунки кам ишлов кўрган, ўтда пишмаган. Демак, чидамли эмас. Тажрибамдан биламан: оддий кетмоннинг ўзи бир ярим-икки соат ишлов беришни талаб қилади. Бошқа буюмлар ҳам шундай. Касбнинг осони ёки ёмони йўқ. Ҳаммаси қунт ва чидамга боғлиқ. Нафақада бўлсам-да, ижтимоий ҳаётдан узилиб қолганим йўқ. Фарзандларимни қанотимга олиб, эл оғирини енгил қилишга интилаяпман. Ҳар қандай касбнинг ташвиши билан бирга ўзига яраша гашти, роҳати ҳам бор. Меҳнатнинг нони ширин. Ҳалоллик инсонни камолат сари етаклайди. Ҳаммага ана шундай бахт, толе насиб этса, дейман.

Оққа кўчирувчи:
А. МУҲАММАДАЛИЕВ.

ОЛАМДА НИМА ГАП

НУФУЗЛИ АНЖУМАН

РОТТЕРДАМ. Урушдан кейинги бутун тарих давомида биринчи марта НАТОга аъзо бўлган мамлакатлар ҳамда Варшава Шартномаси ҳарбий ташкилотига кирган давлатларнинг давлат байроқлари Роттердамдаги «Де Дулен» концерт зали олдида бир қаторда ҳилпираб турибди. Бу ерда Шимолий Атлантика ассамблеясининг баҳорги сессияси ўз ишини туғаллади, унда таклиф этилганлар сифатида СССР, Болгария, Венгрия, Чехословакия, Польша ва Руминия парламентларининг депутатлари иштирок этдилар. Совет делегациясига СССР Олий Кенгаши Иттифоқ Кенгаши бюджет, план ва молия комиссиясининг раиси В. Г. Кучеренко бошчилик қилди.

Шимолий Атлантика блоки билан ташкилот аъзолари бўлган мамлакатлар миллий парламентлари ўртасида уларни бирлаштирувчи муҳим бўғин сифатида хизмат қилган ассамблеянинг бешта кичик комиссиясида уч кунлик иш давомида 22 давлатнинг парламент аъзолари Европада хавфсизликнинг янги системасини яратиш, НАТОни ислоҳ қилиш, қурол-яроғлар экспорти каби ҳаётий муҳим муаммоларни ҳал қилиш йўлларини биргаликда изладилар. Деярли ҳамма нутқларда СССРдаги воқеалар ривожи хусусида ташвишли гаплар айтилди, ички сиёсий вазиятни тезроқ барқарорлаштириш, қайта қуришнинг бундан буёнги йўналишлари тўғрисидаги масалага тўла аниқлик киритиш, шунингдек СССР яккаланиб қолишига йўл қўймаслик зарурлиги таъкидланди. Сессия қатнашчиларининг баъзилари Совет Иттифоқидаги иқтисодий ўзгартишларга мадад беришнинг муҳимлигини айтдилар.

Биз бу ерда 22 шеригимиз каби янги Европа қурилишига ўз ҳиссамизни қўшиш ниятида тўпландик, деди анжуманни ёпиш чоғида сўзга чиққан Шимолий Атлантика ассамблеясининг раиси, АҚШ конгресси вакиллар палатасининг аъзоси Чарли Роуз. Мен ассамблея раиси сифатида ўз ишимда Шарқий Европа давлатларига ёрдам беришга, бу мамлакатларда парламент демократияси ривожланиши жараёнида кўмаклашишга зўр бермоқчиман, деб таъкидлади у. Шимолий Атлантика ассамблеяси парламент даражасида «манфаатлар ҳамжамияти» барпо этилишига интилиши лозим.

Европа хавфсизлигининг янги тизмасини яратиш муаммоси анжуман делегатларининг эътибори марказида бўлди, парламент аъзоларининг фикрича, Варшава Шартномаси ташкилоти туғатилиши Шарқий Европа мамлакатлари учун хавфсизликнинг ўзига хос бўшлиғини вужудга келтириш муносабати билан бу айниқса долзарб масаладир. Ассамблеянинг барча қатнашчилари Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш жараёнини янада ривожлантириш муҳимлиги тўғрисида гапирдилар. Шу билан бир пайтда парламент аъзоларининг кўпчилиги, биринчи навбатда АҚШ, Буюк Британия ва Нидерландия парламент аъзолари яқин келажакда хавфсизликни асосан НАТО блоки негизида таъминлаш мумкин деган фикрни ҳимоя қилдилар. Ҳозирги вақтда Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгаши НАТО ўрнини боса олмайди, деди хусусан Нидерландия Бош вазири Р. Любберс. Унинг фикрича, Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгаши тузилмасини Совет Иттифоқига Европа ишларида фаол қатнашиш имконини берадиган қўшимча тузилма, деб қарамоқ керак.

Ғарбнинг бир қанча парламент аъзолари ўз нутқларида қитъани ғарбий, шарқий ва марказий Европага ажратаётганликлари ташвиш туғдирмоқда, деди ассамблея сессиясида сўзга чиққан СССР Олий Кенгаши халқаро ишлар комитетининг аъзоси В. Н. Лобов. Ҳозирги пайтда Европани Атлантикадан Уралгача хавфсизлиги ягона бўлган умумий хонадон деб қарамоқ керак. Хавфсизлик тизмаси блоклар негизида эмас, балки давлатларнинг ўзаро муносабатлари тизмасида қурилмоғи лозим. Буни эса Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгаши доирасида Совет Иттифоқи билан АҚШнинг фаол иштирокида таъминлаш мумкин.

Анжуман қатнашчилари вазият беқарор минтақаларда қурол-яроғларнинг тарқалиши жараёни давом этаётганлиги хусусида ташвишланиб гапирдилар. Шу муносабат билан улар қабул қилган қарорда Яқин Шарқда бу муаммони ҳал қилиш учун БМТ Хавфсизлик кенгашининг бешта доимий аъзоси ва бошқа манфаатдор давлатлар иштирокида халқаро конференция чақириш таклиф этилади.

ХАЛҚАРО АЭРОПОРТ—ИСЁНЧИЛАР ҚЎЛИДА

АДДИС-АБЕБА. Эфиопия халқ инқилоби демократик фронтининг бўлинмалари якшанба куни пойтахтдаги халқаро аэропортни эгаллаб олди. Демократик фронтнинг яширин радиостанцияси шу ҳақда хабар қилди.

Эфиопиянинг бош «ҳаво дарвозаси» Аддис-Абебадан тахминан 7 километр масофада жойлашган. Исёнчилар ҳарбий вертолётлар фойдаланадиган ва транспорт базаси бўлиб хизмат қилган аэродромни ҳам эгаллади-лар. Радиостанция пассажир самолётларини пойтахт аэропортига қўнмаслик ҳақида огоҳлантирди.

Оммавий ахборот воситаларининг Эфиопия пойтахтидан хабар қилишларича, Аддис-Абебада, жумладан, Президент саройи районида якшанба куни бир соатдан кўпроқ вақт давомида милтиқ ва автоматлардан ҳамда оғир тўплардан фойдаланиб жадал отишма бўлганлиги эшитилиб турди. Шаҳар кўчаларида танклар ва пиёдаларнинг жанговар машиналари пайдо бўлди. Шундан сўнг пойтахтда осойишталик тикланди.

МЕҲР-ШАФҚАТ ХИЁБОНИ

Яқинда андижонликлар дилида рўшнолик ёғдусининг яна бир зарраси балқди. Навоий ва Ўш кўчалари туташган ердан бошланувчи Луначарский кўчасининг бош қисмида очилган Меҳр-шафқат хиёбони барчани ўз бағрига чорлади. У гўё қоронғуликда эди-ю пешонасида офтоб ярақлаб кетди. Бу кўчадан авваллари ўтганлар ана шундай ботиний ҳис билан томоша қилишса, у томон йўли тушмаганлар «Андижоннинг шундай истараси иссиқ, серфайз кўчаси борлигини билмас эканмиз» дея ҳайратландилар.

Хиёбон вилоят меҳр-шафқат ва саломатлик жамғармаси бўлимининг ташаббуси, унинг жамоатчилик асосидаги раиси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби Сайфиддин Турсуновнинг шахсан ташкилотчилиги, елиб-югуриши билан рўёбга чиқди. Бу хайрли ҳаракатни вилоят фирқа қўмитаси қўллаб-қувватлади. Оқибатда шаҳарнинг кўримсизгина, камқатнов жойида дилларни эритувчи, меҳр ва инсофга, оқибат ва диёнатга даъват этувчи маскан қарор топди.

Хиёбонга кириш дарвозасининг чап томонида вилоят меҳр-шафқат жамғармаси бўлимининг қайтадан таъмирланган идораси биноси эшиклари ҳамиша очиқ. Раис ва унинг муовини келаётганларга доимо пешвоз. Хиёбон худди ана шу самимиятдан йўғрилган нуқтадан бошланади. Сайргоҳнинг икки четида дўконлар, расталар, маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари жойлашган. Кираверишда, ўнг томонда саранжом-саришта, озода чойхона. Чорпояларда пoлослар, оҳори тўкилмаган яқандозлар тўшалган. Уларда чеҳраларидан нур ёғилиб турган қариялар, дилхунликни унута бошлаган ногиронлар, ёлғизликдан зериккан, жамоага қўшилиб, чеҳралари очилган онахонлару отахонлар серфайз дастурхон атрофига жам бўлишган. Улар қаршисидан ўтаётганларнинг қўллари беихтиёр кўкракларига бориб, қаддлари саломга эгилади.

Меҳр-шафқат ва саломатлик жамғармаси бўлими раисининг ўринбосари Нозимжон Ашуровни бир дақиқа суҳбатга тортиш осон эмас. Негаки, иши бошидан ошиб ётибди. Ташриф этаётганларни кутиб олиш, ташкилий ишларни маромига етказиш, совға-саломларни эгаларига топшириш — ҳаммаси унинг зиммасида. Унга йўл-йўлакай бир неча савол билан мурожаат этдик.

— Меҳр-шафқат хиёбони оддий дам олиш масканларидан нимаси билан фарқ қилади?

— Мана, кўриб турибсизлар, — у қўли билан кўрсатиб, жавоб бера бошлади.— Келиб дам олса арзийдиган жой. Лекин мақсад бугина эмас. Қаровсизларга, ногиронларга, кўп фарзандли оилаларга беминнат хизмат кўрсатиш — асосий вазифамиз. Хиёбонда 18 та шахобча бор. Имтиёзли ҳаво ва темир йўли кассалари ишлаб турибди. Заргарлик, соатсозлик, тикув-бичув, пойафзал ремонт қилиш устахонаси, чойхона, новвойхона, мева-сабзавот дўкони, ошхона, сартарошхона, гўшт ва музқаймоқ дўконлари, мусодара қилинган моллар билан савдо қилувчи магазин, гулхона одамлар хизматида.

— Қандай имтиёзлар бор? Ночорларни нималар билан хурсанд қилиш мумкин?

— Ҳамма гап мана шунда, — тушунтира бошлади Нозимжон. — Андижон шаҳридан 1000 га яқин ночор оилаларни аниқладик ва уларга гувоҳнома бердик. Бундай оилаларни аниқлашни давом эттираяпмиз. Хиёбондаги иккита дўкон кўп фарзандли оилаларга мўлжалланиб, мусодара қилинган моллар билан савдо қилувчи ва мева-сабзавот магазинларигина пулли хизмат кўрсатади. Уларда ҳам имтиёз бор. Моллар арзон нархда сотилади. Қолган 16 та шохобча пулсиз хизмат кўрсатади. Гувоҳномани кўрсатишса бас. Пойафзални таъмирлашми, соатни тузаттиришми — ҳаммаси бепул. Хиёбон очилган куни ҳисобдаги оилаларга совға-саломлар берилди.

Меҳр-шафқат хиёбонининг очилиши катта тантанага айланди. Узундан-узоқ нутқлар айтилмади, баландпарвоз ваъдалар берилмади. Инсон ва унинг қадр-қиммати, одамийлик, ахлоқ, тарбия, ҳаёт ва унинг мўътабарлиги, меҳр-шафқат, оқибат, ўзаро ҳурмат хусусида суҳбат бўлди. Ҳамма фахрийлар кўнгилни кўтарувчи, дилларга рўшнолик бахш этувчи дил сўзларини айтди.

Ҳамма ҳис этдики, яхшилар кўп, меҳр-шафқат бор, инсон қадри топталмайди. Уни рўёбга чиқариш учун саъй ҳаракат зарур. Андижонда ана шу хайрли ишнинг яна бир саҳифаси очилди. Меҳр-шафқат хиёбони унинг тимсоли сифатида қучоқ очди. Бу андижонликлар кўнглини шод этди.

А. ҚОРАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Кейинги пайтда Қува районида кичик саноат корхоналари кўплаб ташкил қилинаётир. Уларда эндиликда ҳаммаси бўлиб 620 нафардан ортиқ ишчи хизмат қилмоқда. Айниқса, тикувчилик цехи маҳсулоти — аёллар халатлари кўпчиликка манзур бўлаяпти.

СУРАТДА: моҳир тикувчи Ҳабибахон Ёқубова.

У. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

ЧЎЛПОН КУНЛАРИ

Андижон диёрида Чўлпон кунлари ўтказилди. У адолатсиз тарзда қатл этилган машҳур ўзбек шоирининг адабий меросини тарғиб қилишга бағишланганди.

Абдул Ҳамид Сулаймон ўғли Чўлпон ижодининг мухлислари билан биргаликда бу кунларда Тошкентдан келган шоирлар ва носирлар, адабиётшунос олимлар ҳам қатнашдилар. Улар Бўз, Москва, Олтинкўл районларида меҳнат жамоалари, ишчи ва қишлоқ ёшлари, талабалар билан учрашдилар.

Бўз муаллимлар билим юртидаги шоирлар ва ёзувчилар хиёбонига ўрнатилган Чўлпон ҳайкали пойига гуллар қўйилди.

Андижонда Чўлпон хотирасига бағишланиб адабий кеча ўтказилди. Кечага меҳнат жамоалари, жамоат ташкилотларининг вакиллари, зиёлилар, Тошкент ва Фарғона водийси вилоятларидан келган меҳмонлар тўпланишди. Сўзга чиққанлар орасида Чўлпоннинг синглиси Фоиқа Сулаймонова ҳам бор эди. У акаси тўғрисидаги хотираларини ўртоқлашди.

ФУТБОЛ

КУРАШ КЕСКИНЛАШМОҚДА

Мамлакат чемпионатининг биринчи гуруҳида навбатдаги учрашувлар бўлиб ўтди. Ўн ўйинда дарвозаларга 29 та тўп киритилди. Шулардан 19 таси майдон эгалари, 10 таси меҳмонлар ҳисобига ёзилди. Етти ўйинда мезбонлар зафар қучдилар. Икки учрашувда меҳмонларнинг қўли баланд келди. Бир ўйинда дуранг натижа қайд этилди.

Бу йилги мавсумда жанговар ва ҳужумкор ўйинлар намойиш этаётган «Тилигул» жамоаси яна мухлисларни хушнуд этди. Тираспоолик футболчилар Ставрополь динамочиларини қабул қилиб, мавсумдаги олтинчи ғалабани қўлга киритдилар. Бу ютуқдан сўнг «Тилигул» тўплаган очко 16 тага етди.

Ўз майдонида Камишиннинг «Текстильщик» жамоасини йирик ҳисобда мағлубиятга учратган (4:0) «Ротор» (Волгоград) футболчилари жамғармадаги очколар сонини 15 тага етказиб, ўйинлар жадвалининг иккинчи поғонасига кўтарилдилар.

Ўтган турда «Навбаҳор»нинг омади келмади. Вакилларимиз Ленинградда маҳаллий «Зенит» билан учрашиб, 1:3 ҳисобида мағлубиятга учрадилар. «Нефтяник» эса сафарда ғалаба қозонди. Фарғоналик футболчилар Ригада «Пардаугава» жамоасини 2:1 ҳисобида енгдилар.

Бошқа учрашувлар қуйидагича якунланди: «Уралмаш» (Свердловск) — «Локомотив» (Нижний Новгород) — 2:2, «Геолог» (Тюмень) — «Шинник» (Ярославль) — 0:2, «Қайрат» (Олмаота) — «Факел» (Воронеж) — 2:1, «Ростсельмаш» (Ростов) — «Буковина» (Черновци) — 1:0, «Кубань» (Краснодар) — «Зимбрул» (Кишинёв) — 1:0, «Таврия» (Симферополь) — «Котайк» (Абовян) — 3:1.

Биринчи гуруҳда ҳамон «Тилигул» жамоаси пешқадамлик (16 очко) қилаяпти. Иккинчи ўринни эгаллаб турган «Ротор»да 15 очко бор. «Ростсельмаш», «Текстильщик», «Буковина» ва «Навбаҳор» 13 тадан очкога эга. «Нефтяник 11 очко тўплаган ҳолда тўққизинчи ўринда бораяпти.

Навбатдаги тур учрашувлари 30 майда ўтказилади. Шу куни «Навбаҳор» Ригада «Пардаугава», «Нефтяник» эса Ленинградда «Зенит» жамоаси билан куч синашади.

Реклама ва эълонлар

ВАСХНИЛНИНГ ЎРТА ОСИЁ БЎЛИМИ
1991 ЙИЛ УЧУН
КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ АСПИРАНТУРАГА
қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Халқ хўжалиги ва унинг тармоқларида иқтисод, режалаштириш, бошқаришни ташкил этиш. Ўрта Осиё қишлоқ хўжалиги иқтисоди илмий-тадқиқот илмгоҳи (700097, Тошкент шаҳри, Халқлар дўстлиги шоҳкўчаси, 28-уй).

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини механизациялаштириш, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини электрлаштириш; қишлоқ хўжалиги техникасини ишлатиш, қайта тиклаш ва таъмирлаш. «СРЕДАЗСЕЛЬХОЗМЕХАНИЗАЦИЯ» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси (702841, Тошкент вилояти, Янгийўл шаҳри, «Қирда» алоқа бўлими).

Мевачилик, узумчилик. Академик Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси (700000, Тошкент вилояти, Тошкент райони, «Гулистон» қишлоқ совети).

Сабзавотчилик, селекция ва уруғчилик, ўсимликларни касалликлардан ва зараркунандалардан ҳимоя қилиш. Ўзбекистон сабзавот-полиз экинлари ва картошкачилик илмий-тадқиқот илмгоҳи (702015, Тошкент вилояти, Тошкент райони, «Кўксарой» алоқа бўлими).

Селекция ва уруғчилик. Г. С. Зайцев номидаги ғўза селекцияси ва уруғчилиги илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси (702147, Тошкент вилояти, Оржоникидзе райони, «Салор» алоқа бўлими).

Умумий деҳқончилик, мелиорация ва суғориладиган деҳқончилик, агротупроқшунослик, агрокимё; ўсимликшунослик; халқ хўжалиги ва унинг тармоқларида иқтисод, режалаштириш, бошқаришни ташкил қилиш. «СОЮЗХЛОПОК» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси (702133, Тошкент вилояти, Оржоникидзе райони, «Оққовоқ» алоқа бўлими).

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини механизациялаштириш, умумий деҳқончилик; селекция ва уруғчилик. «ҒАЛЛА» («Зерно») илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси (704620, Жиззах вилояти, Ғаллаорол шаҳри, «Ғаллаорол» алоқа бўлими).

Селекция ва уруғчилик; қишлоқ хўжалиги ҳайвонларини кўпайтириш, боқиш: хусусий ҳайвоншунослик. «ПЛЕМЭЛИТА» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси (702145, Тошкент вилояти, Оржоникидзе райони, «Қизил шаршара» алоқа бўлими).

Ҳайвонлар вирусологияси, уларга ташхис қўйиш ва даволаш, ветеринария микробиологияси, вирусология, эпизоотология ва микология. К. И. Скрябин номидаги Ўзбекистон ветеринария илмий-тадқиқот илмгоҳи (704453, Самарқанд вилояти, Тойлоқ посёлкаси).

Ўсимликларни зараркунандалардан ва касалликлардан ҳимоя қилиш. Ўрта Осиё ўсимликларни ҳимоя қилиш илмий-тадқиқот илмгоҳи (700140, Тошкент шаҳри, 140-алоқа бўлими).

Жамоа хўжаликлари, давлат хўжаликлари ва бошқа қишлоқ хўжалиги корхоналарининг мутахассислари орасидан илмий фаолиятга мойиллиги бўлган ҳамда амалий иш тажрибасига эга бўлган шахслар кундузги аспирантурага киришда сўнгги иш жойидаги ойлик маоши ҳажмида стипендия билан таъминланадилар.

Аризалар — I-даврага — 1 июнгача, II-даврага 1 октябргача қабул қилинади.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 39-46-88, 39-49-08.

«ЮБИЛЕЙ» МАРКАЗИЙ СПОРТ САРОЙИДА

5—9 ИЮНЬ КУНЛАРИ
«САВОБ» хайрия фирмасининг
«ХИСЛАТ» соғломлаштириш маркази
Ўзбекистоннинг етакчи руҳий муолажакори, экстрасенс
Абдурафиқ ҒОФУРОВнинг
ЭРОН ва ТУРКИЯ мамлакатлари бўйлаб сафари олдидан

СОҒЛОМЛАШТИРИШ СЕАНСЛАРИНИ ЎТКАЗАДИ

Биринчи сеанслардан сўнг (март ойида бўлиб ўтган), марказга йўлланган кўп сонли мактуб ва қўнғироқларда кишилар ўзларининг барча хасталиклардан фориғ бўлганларини баён этиб, муолажа сеансларини яна такрорлашни сўраганлар.

Эслатиб ўтамиз, А. ҒОФУРОВ барча касалликларни: муттасил бош оғриқлари, уйқусизлик, хафақон, бронхит, астма, қандли диабет, остеохондроз, полиатрит, артрит, юрак хасталиклари, ўпка, буйрак, жигар, ўт пуфаги, ошқозон-ичак, тери касалликларини даволайди. Умуртқа поғонаси, қўл ва оёқ суяклари жароҳатлангандаги оғриқларни йўқотади. Семизлик ва ориқлик, жинсий заифлик ва бефарзандлик каби дардлардан халос бўлишга ёрдам беради.

А. Ғофуров сеансларда қатнашиш имкониятига эга бўлмаган беморларнинг фотосуратлари орқали ҳам ўз таъсирини ўтказишдек ноёб қобилиятга эга.

Соғломлаштириш жараёнида муолажакор хоҳловчиларни руҳан ўзга сайёраларга юборади.

СЕАНСЛАР ҲАР КУНИ СОАТ 12, 15 ва 17.00 ДА БОШЛАНАДИ.

Чипталар спорт саройи кассаларида ва ваколатли тарқатувчилар томонидан сотилмоқда.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 46-03-12, 46-07-53, 77-56-10.

«ЮБИЛЕЙ» МАРКАЗИЙ СПОРТ САРОЙИДА
19—23 ИЮНЬ КУНЛАРИ
«ИБН-СИНО» ИЛМИЙ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ МАРКАЗИ
ЎРТА ОСИЁ ЭКСТРАСЕНСЛАР УЮШМАСИ ВИЦЕ-ПРЕЗИДЕНТИ, БИОТЕРАПЕВТ
Рашид ҲУСАИНОВ
(Ҳусаин табиб)

Сеанслар юрак-қон томир системаси хасталиклари, кўз, тери, гинекология касалликлари, аллергия, нафас бўғилиши, бронхит, бод, қандли диабет, псориаз, соч тўкилиши, уйқусизлик, анурез, асаб системаси хасталиклари, шунингдек, туз йиғилиши, буйрак хасталиклари, ўт пуфагидаги тошларни даволашга шифобахш таъсир этади, қон таркибини, ички аъзолар ҳолатини яхшилайди, чандиқлар, тиртиқларни йўқотади.

Сеанслар; 19, 20, 21 июнь кунлари соат 16 ва 18.30 да, 22, 23 июнь кунлари соат 12 ва 15 да бошланади.

Чипталар спорт саройи кассаларида ҳар куни соат 10 дан 19 гача ва шаҳардаги жамоатчи тарқатувчилар орқали сотилмоқда.

Маълумотлар учун телефонлар: 46-03-12, 46-70-31, 46-07-53.

ТЎТИ УЙГА ЧОРЛАЙДИ

Уйда қуш сақлаш мураккаб эмас. Бунинг учун аввало унинг яшаш тарзини яхши билишингиз зарур.

У қандай овқатни ейди? Қандай қараш керак? Тутқунликка чидай оладими? Катакча ичида кўпая оладими? Агар қуш уй шароитида насл бермаса, уни қўйиб юбориш зарур. Негаки, у табиат бағрида эркин яшаб, инсонга катта фойда беради.

Тўлқинсимон тўтиқушлар ҳаваскор паррандабоқарлар ўртасида кенг тарқалган. Амадиналар, канарейкалар, читтаклар, беданалар, какликлар, қирғовуллар, тустовуқлар, саъвалар ҳам уларга яхши таниш.

Хона шароитларида паррандa боқишнинг ўзига хос, сертащвиш томонлари бор. Аммо қушлар нағмасини яйраб тинглаганингизда чеккан азобларингизни унутиб юборасиз. Ўзингиз ўргатган сўзларни такрорлаганида бениҳоя завқланиб, бошингиз кўкка етгандек бўлади. Улар ҳатто бир неча сўзни ёдлаб, бир бутун иборани такрорлай олади.

Бунга эришиш учун қушларга қараш ва сақлашга алоҳида эътибор бериш лозим. Ҳар куни кам деганда икки бор, ҳашаротхўр қушларга эса беш-олти мартадан овқат бериш зарур. Бундан ташқари улар сақланадиган катакчаларни ҳар куни тозалаш, сувини янгилаб туриш (ёз ойларида икки маротаба) талаб қилинади. Қушлар табиат бағрида нимани еса, уй шароитларида сақланганда ҳам албатта ўшани, яъни дон аралашмаси, чувалчанглар, қуртлар, ҳашаротлар, турли хил уруғлар, қуруқ ва ҳўл меваларни бериш даркор. Қанд, лимон, банан, олма, анор доналари каби ширин, тотли неъматлардан ҳам ташлаб туришни унутмаслик керак.

Қуш битта сўзни ўрганиб олиши учун кўп вақт, қунт ва бардош зарур. Тўти каломларни кўп ва тез билиб олади, деган кишилар хато қиладилар. Бунинг учун бир сўзни узоқ муддат, такрор-такрор айтиш даркор. Шундагина қуш уни яхши уқиб, мукаммал айтишни ўрганиб олади.

Қушларни уй шароитларида сақлаш албатта ўзини оқлайди. Аввало улар билан муносабатда бўлиш кайфиятни чоғ қилиб, инсон соғлигини яхшилайди, уни хушфеъл, кўнглини кенг, бардошли қилади. Бу кексалар ва болалар учун айниқса яхши. Қариялар қушларга парвона бўлганларида яхши дам олишади, болаларда эса кузатувчанлик, эътибор бериш, меҳнатсеварлик хусусияти, қушларни, табиатни севиш туйғуси шаклланади.

Уй шароитларида қушлардан ташқари ҳайвонларни ҳам асраш мумкин. Масалан, олмахон ва типратиканни бемалол боқиш мумкин.

А. ЎРМОНОВ.

СУРАТДА: қўлга ўргатилган қуш.

Муаллиф олган сурат.

УЧАРЛАР

Кейинги пайтларда давлат машиналаридан ўз шахсий манфаати ва мўмай пул топиш йўлида фойдаланаётганлар сони кўпайиб бораётир. Бунга навбатдаги текширувда яна бир бор ишонч ҳосил қилдик.

Самарқанддаги 2531-автоколоннага қарашли «Икарус» автобуси ҳайдовчиси Ж. Мухторов шу йил 22 апрелда ўн йўловчининг ҳар биридан 20 сўмдан йиғиб, чипта бермасдан олиб кетаётганида тўхтатилди. Бу автокорхонанинг яна бир «учари» — С. Зоҳидов эса Жиззахдан Тошкентга чиптасиз икки йўловчини (16 сўм эвазига) келтираётганида қўлга тушди.

Бу нима? Тасодифми, деган ҳақли савол туғилади. Агар ўша куни яна шу автоколонна ҳайдовчиси Ҳ. Иброҳимов олти йўловчига холис хизмат кўрсатиб, 18 сўм 90 тийинни кассага эмас, киссага урмоқчи бўлганини назарга олсак, бу одат тусига кириб қолгани аёнлашади.

Бекобод (43—11 ТШМ, 63—01 ТШП, 64—30 ТШП, 64—90 ТШП), Тошкент вилояти (53—75 ТШР, 51—83 ТШР, 10—13 ТШМ) ва Калинин райони (09—01 ТШС, 41—01 ТШЛ, 22—19 ТШЛ номерли) автокорхоналарига қарашли автобусларда шундай аҳвол давом этаётганлиги аниқланди. Республика Ички ишлар вазирлиги Давлат автомобиль инспекцияси ходимлари Т. Ашурметов, А. Каримов, М. Бегматов, К. Сайдуллаевлар айрим ҳайдовчилар йўловчиларга чипта бермаслик ҳисобидан мўмай даромад топмоқчи бўлганликларини қайд этдилар. Андижондаги 4-, Мирзачўл районидаги 21-, Сирдарё вилояти Ильич районидаги 45-, Фарғонадаги 9-автокорхоналарга қарашли автобусларда ҳам қонунбузарлик ҳолларига йўл қўйилмоқда.

Бирор жойга бориш учун автовокзал чипта сотувчисига мурожаат этилганда: «Йўқ!» деган жавобни эшитиб, ҳайдовчи йўловчиларни бўш жойларда чиптасиз олиб кетганлигининг гувоҳи бўлганмиз. Балки бундай аҳвол Автомобиль транспорти вазирлигидаги мутасадди ўртоқлар учун янгилик эмасдир. Аммо барча автокорхоналарда автобуслардан фойдаланиш хизмати ходимлари, назоратчилар борку! Нега улар мўмай даромад орттиришга интилаётган ҳайдовчиларни тартибга солиб қўйиш чораларини кўрмайдилар? Устига-устак уларга қулай имконият ҳам яратиб бермоқдалар.

Давлат автокорхоналарига қарашли енгил автомобилларнинг кечаси гаражларда сақланмаслигини қандай баҳолаш мумкин. Тошкент вилоятида ўтказилган текшириш чоғида ана шундай транспорт воситаларидан 31 таси ҳайдовчилар уйларида турганлиги аниқланди. Улар Автомобиль транспорти ва Қишлоқ хўжалиги вазирликларига, Сергели темир-бетон маҳсулотлари комбинатига, Наримоновдаги 15-автокорхонага, Тошкент вилояти қишлоқ хўжалиги бошқармасига, Тошкент давлат дорилфунуни ва бошқа ташкилотларга қарашли эканлиги аён бўлди. Бунинг асл сабаблари юқорида қайд қилиб ўтилган жойларда аниқ назорат ўрнатилмаганлигидир. Тасаввур қилиб кўринг: автомобиль кечаси гаражга қайтиб келмаса, ҳайдовчи қаерда, нима қилиб юрибди? Бу наҳотки ҳеч кимни ташвишлантирмаса? Кейинги пайтларда автомобилни уйда сақлаганлиги учун айрим ҳайдовчи ва корхона раҳбарлари маъмурий жавобгарликка тортилдилар. Аммо фақат инспекция ходимлари ҳаракати билангина тартиб ўрнатиб бўлмайди. Бу ҳар бир ташкилот, автокорхона маъмурияти зиммасига катта масъулият юклайди.

Навбатдаги текширув пайтида 12—59 ТНВ номерли ГАЗ-24 автомобили тўхтатилди. Ҳайдовчи Х. Зуфаров ҳужжатлари кўрилганда, машина Ўрта Осиё темир йўллари бош бошқармасига қарашли эканлиги маълум бўлди. Машинадаги уч киши Тошкент халқ хўжалиги олийгоҳидан марказий универсаль дўконигача олиб борилаётганлиги аниқланди.

Давлат автомобилларида киракашлик қилишда тиббиёт муассасалари ҳайдовчиларига тенг келадиганлар топилмаса керак. Маълумки, кейинги йилларда беморларга хизмат кўрсатишни яхшилаш борасида шифохоналарга кўплаб машиналар ажратилаяпти. Аммо тобингиз қочиб, «тез ёрдам»га мурожаат қилиб қолгудек бўлсангиз, шифокорларни кутиб, жонингиз ҳиқилдоғингизга келади. Сизга ёрдам кўрсатишга мўлжалланган автомобиллар ҳайдовчилари эса ўз тирикчиликлари билан овора. Тошкент соғлиқни сақлаш бош бошқармасига тегишли 98—80 ТНА, 52—38 ТНА, 01—45 ТНГ, 70—36 ТНА, 04—31 ТНГ, жумҳурият соғлиқни сақлаш вазирлиги автокорхонаси ҳисобидаги ТНГ 06—75 номерли автомобиллар ҳайдовчилари шулар жумласидандир.

Қисқаси юқоридаги каби «учар» ҳайдовчиларни тартибга чақириб, қатъий назорат ўрнатиш лозим. Бунда биринчи галда улар меҳнат қиладиган автокорхоналар раҳбарлари лоқайд бўлмай, масъулиятни чуқур ҳис этишлари керак.

А. НАЗАРОВ,
жумҳурият давлат автомобиль инспекцияси бошқармасининг тарғибот-ташвиқот бўлими инспектори, милиция капитани.

У. МУҲАМЕДОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг жамоатчи мухбири.

Муҳаррир
Н. ЁҚУБОВ.

Ойнаи жаҳонда

30 МАЙ ПАЙШАНБА

● ЎзТВ I

8.00 «Соғлом бўлай десангиз».
8.10 «Дорбозлар». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).
9.25 «Бугунги кун техникаси». Кинопрограмма.
10.25 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Нишона».
11.10 «Бунёдкор». Телеойнома.
* * *
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Кунлардан бир кун чўлда». Мультфильм.
18.20 «Яхшидан боғ қолади...».
18.55 «Алифбо сабоқлари». II босқич.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Ёшлик оқшоми».
20.30 Москва. «Время».
21.15 Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар—Қувондиқ Искандаров ва Холисхон Қодироvалар ижросида ўзбек классик қўшиқлари.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Шарқ юлдузи» саҳифаларида. Ойноманинг 60 йиллигига.
23.05 «Зарблар сеҳри». Уста Олим Комилов хотирасига ўтказилган доирачилар танлови ғолибларининг концерти.
23.45 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● МТ I

6.00 «Тонг».
(Франция) — «Цервена звезда» (Югославия). Италиядан кўрсатилади.
* * *
14.30 ТСН.
14.45 «Иван». Телевизион бадиий фильм («Беларусьфильм», 1982 й.).
15.55 «Қизиқувчилар олами».
16.10 «Онам, дадам ва мен».
16.40 «Рококо».
17.00 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
17.45 «Россия тароналари» Бутунроссия телерадио танлови совриндори «Реликт» вокал триоси ижро этади.
18.00 ТСН.
18.15 «Гулхандан тортиб олинганлар». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Красноярск).
18.40 Мультфильм.
19.00 Концерт.
19.30 «Ким аслида ким?». РСФСР Президентлигига номзодларни таништирамиз.
20.30 «Время».
21.15 ИИВ маълумотларига кўра...
21.30 «Эфирда мусиқа».
23.30 «Пи» белгиси билан». Танаффус пайтида (00.15) — «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари. 8.15 Болалар учун фильм. «Кекса устанинг васияти». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия. 9.20 «Ойнинг орқа томони». Мультфильм. 9.30 Б. Туманян иштирокида концерт. 10.10 «Содир бўлган ҳодиса». Ҳужжатли фильм премьераси («Белорусьфильм») 10.35 Н. Чепрага куйлайди. 11.00 «Эҳром». Волгоградлан кўрсатилади.
8.30 ИИВ маълумотларига кўра...
8.50 Футбол. Саралаш матчи. Европа чемпионати. СССР — Кипр терма командалари. 2-тайм.
9.40 «Чемпионлар билан биргаликда».
9.55 «Шабада». Мультфильм.
10.05 «Гайдарнинг партизанлик сўқмоқлари бўйлаб». Телевизион ҳужжатли фильм.
10.30 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
11.30 ТСН.
11.45 Футбол. Европа чемпионлари кубоги. Финал. «Марсель»
* * *
13.30 «Бу йигитлар дўстлиги». Телевизион бадиий фильм («Молдова-фильм», 1982 й.). 14.35 «Лонго май— умринг узоқ бўлсин». 1-кўрсатув.
* * *
18.30 «Телевизион мусиқий абонемент». 19.30 «Геннадий Райшев олами». Ҳужжатли фильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 «Разведкачининг ён дафтари». Телевизион ҳужжатли фильм (Ашхобод). 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
*
«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ
21.15 «Юнитекс интернэшнл» фирмаси таништиради... 21.40 Романс кечаси. 22.10 «Кадрда ва кадр ортида». Кинокўрсатув.
*
23.15 **СССР Олий Кенгашининг сессиясида.**

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»
(«Сельская правда»)
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском языке.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими— 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 33-54-33. 32-56-36, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Безатиш бўлими—32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

БУЮРТМА № 5386. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12